

3/2022

NEJVVŠŠÍ SOUD
ODDĚLENÍ ANALYTIKY
A SROVNÁVACÍHO PRÁVA

BULLETIN

Pravidelný přehled právních novinek se zaměřením na rozhodovací praxi Soudního dvora Evropské unie, Evropského soudu pro lidská práva a zahraničních nejvyšších soudů.

ODDĚLENÍ

Oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu poskytuje odbornou poradenskou činnost pro soudce Nejvyššího soudu, jakož i pro soudce soudů nižších stupňů, v oblasti evropského práva.

SLOŽENÍ

Petr Barták
petr.bartak@nsoud.cz, +420 541 593 480

Jan Bena
jan.bena@nsoud.cz, +420 541 593 161

Lívía Ivánková
livia.ivankova@nsoud.cz, +420 541 593 271

Ladislav Kováč
ladislav.kovac@nsoud.cz, +420 541 593 519

Patrik Provazník
patrik.provaznik@nsoud.cz, +420 541 593 585

Anna Skrášková
anna.skraskova@nsoud.cz, +420 541 593 523

Jana Zápotocká
jana.zapotocka@nsoud.cz, +420 541 593 137

KONTAKT

 Oddělení analytiky a srovnávacího práva
Nejvyšší soud

 Burešova 20
657 37 Brno

 +420 541 593 480

 international@nsoud.cz

 www.nsoud.cz

SOCIAL

BULLETIN

**KE ZPŮSOBU APLIKACE ÚMLUVY O PŘEPRAVNÍ SMLOUVĚ
V MEZINÁRODNÍ SILNIČNÍ NÁKLADNÍ DOPRAVĚ (CMR)
A ROZSAHU ODPOVĚDNOSTI DOPRAVCE
ŠVÉDSKO (STR. 9)**

**NENAPLNĚNÍ ZÁVAZKŮ PLYNOUCÍCH Z ČL. 8 ÚMLUVY ZE STRANY
STÁTU V KONTEXTU TVRZENÉHO OBTĚŽOVÁNÍ NA PRACOVÍŠTI
C. (STR. 11)**

**PORUŠENÍ PRÁVA NA ŽIVOT DLE ČL. 2 ÚMLUVY V JEHO PROCEDU-
RÁLNÍ I HMOTNĚPRÁVNÍ VĚTVI PŘI PÁDU STĚŽOVATELKY
Z OKNA NA POLICEJNÍ STANICI
P. H. (STR. 15)**

**VLIV PŘENESENÍ OBVYKLÉHO BYDLIŠTĚ DÍTĚTE V PRŮBĚHU
SOUDNÍHO ŘÍZENÍ NA PŘÍSLUŠNOST ROZHODOVAT V KONTEXTU
VZTAHU NAŘÍZENÍ BRUSEL II BIS A HAAGSKÉ ÚMLUVY Z ROKU
1996
CC (STR. 19)**

**PLOŠNÉ A NEROZLIŠUJÍCÍ UCHOVÁVÁNÍ PROVOZNÍCH
A LOKALIZAČNÍCH ÚDAJŮ ZA ÚČELEM BOJE PROTI ZÁVAŽNÉ
TRESTNÉ ČINNOSTI A PŘEDCHÁZENÍ ZÁVAŽNÉMU
OHROŽENÍ VEŘEJNÉ BEZPEČNOSTI
SPACE.NET A TELEKOM DEUTSCHLAND (STR. 24)**

ÚVODNÍK

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

přinášíme Vám další letošní číslo Bulletinu oddělení analytiky a srovnávacího práva. I tentokrát jsme si pro Vás připravili zajímavá rozhodnutí nejen vrcholných vnitrostátních soudů, ale i Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie.

Z rozhodnutí vrcholných evropských vnitrostátních soudů jsme tentokrát vybrali kupř. rozhodnutí švédského nejvyššího soudu, který se zabýval způsobem aplikace Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě, a to zejména ve vztahu ke kolizním normám nařízení Řím I.

Co se týče rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, mezi zajímavými rozhodnutími lze zmínit např. rozsudek ve věci *P. H. proti Slovensku*, v rámci něhož dospěl k závěru, že došlo k porušení stěžovatelčina práva na život dle čl. 2 Úmluvy, a to jednak nedostatečně účinným vyšetřením událostí při jejím transferu z místa činu a následných okolností jejího pádu z okna policejní stanice, jednak tím, že příslušné orgány nepřijaly základní preventivní opatření k minimalizování rizika. Další porušení Úmluvy, tentokrát jejího čl. 8, konstatoval Evropský soud pro lidská práva ve věci *C. proti Rumunsku*, a to z důvodu závažných nedostatků ze strany vnitrostátních orgánů, včetně přispění k sekundární viktimizaci oběti, v návaznosti na postup po podání trestního oznámení o sexuálním obtěžování, ke kterému mělo dojít ze strany nadřízeného stěžovatelky.

V neposlední řadě jsme jako vždy pro toto číslo připravili i anotace rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie. Za povšimnutí stojí na příklad jeho rozhodnutí ve věci *CC*, ve kterém se zabýval vyjasněním jurisdikčních pravidel nařízení Brusel II bis a Haagské úmluvy z roku 1996, přičemž dospěl k závěru, že pokud v průběhu řízení zahájeného před soudem členského státu na základě čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel II bis dojde k legálnímu přenesení obvyklého bydliště dítěte do třetího státu, který je smluvním státem Haagské úmluvy z roku 1996, nezachovává si soud členského státu svou příslušnost rozhodovat v dané věci. Čtenáře dále jistě zaujme rozsudek ve věci *SpaceNet a Telekom Deutschland*, ve kterém Soudní dvůr konstatoval, že výklad čl. 15 odst. 1 směrnice 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací ve spojení relevantními články Listiny základních práv Evropské unie brání vnitrostátním legislativním opatřením, která preventivně stanovují plošně a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů za účelem boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti.

Příjemné chvíle při čtení letošního podzimního čísla Vám přeje

redakce Bulletinu

V případě zájmu o pravidelné zasílání našeho Bulletinu se na nás můžete obrátit prostřednictvím e-mailu international@nsoud.cz.

Informace o ochraně osobních údajů naleznete na stránkách **Nejvyššího soudu**.

OBSAH

JUDIKATURA EVROPSKÝCH VRCHOLNÝCH SOUDŮ

Francie: <i>Uchovávání a přístup ke provozním a lokalizačním údajům v trestním řízení</i>	... 4
Německo: <i>K porušení práva na zákonného soudce při nepodání předběžné otázky Soudnímu dvoru v kontextu vykladu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29/ES</i>	... 7
Švédsko: <i>Ke způsobu aplikace Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR) a rozsahu odpovědnosti dopravce</i>	... 9

JUDIKATURA EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

C.: <i>Nenaplnění závazků plynoucích z čl. 8 Úmluvy ze strany státu v kontextu tvrzeného obtěžování na pracovišti</i>	... 11
McCann a Healy: <i>Právo na svobodu projevu a právo na ochranu dobré pověsti v návaznosti na šíření výroků o zapojení rodičů do zmiizení jejich dcery</i>	... 13
P. H.: <i>Porušení práva na život dle čl. 2 Úmluvy v jeho procedurální i hmotněprávní větvi při pádu stěžovatelky z okna na policejní stanici</i>	... 15
Pârvu: <i>Porušení práva na život dle čl. 2 Úmluvy zastřelením manžele stěžovatelky při policejním zásahu</i>	... 17

JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA EVROPSKÉ UNIE

CC: <i>Vliv přenesení obvyklého bydliště dítěte v průběhu soudního řízení na příslušnost rozhodovat v kontextu vztahu nařízení Brusel II bis a Haagské úmluvy z roku 1996</i>	... 19
IRnova AB: <i>K otázce aplikace čl. 24 odst. 4 nařízení Brusel I bis</i>	... 20
London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association Limited: <i>Soudní rozhodnutí přebírající znění rozhodčího nálezu a jeho postavení ve vztahu ke důvodům pro odepření uznání cizího rozhodnutí</i>	... 22
SpaceNet a Telekom Deutschland: <i>Plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů za účelem boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti</i>	... 24

MONITORING LITERATURY	... 27
------------------------------	--------

JUDIKATURA VRCHOLNÝCH SOUDŮ

Francie: Kasační soud

Rozsudky Kasačního soudu č. 21-83.710, 21-83.820, 21-84.096 a 20-86.652 ze dne 12. 7. 2022

Uchovávání a přístup k provozním a lokalizačním údajům v trestním řízení

Úplné znění rozhodnutí

Tisková zpráva

Vysvětlující zpráva

Trestní senát Kasačního soudu ve svých rozsudcích ze dne 12. 7. 2022 ve věcech sp. zn. 21-83.710, 21-83.820, 21-84.096 a 20-86.652 mimo jiné rozhodl, že povinnost plošného a nerozlišujícího uchovávání údajů o připojení stanovená ve francouzském zákoně o poštovních službách a elektronických komunikacích platném v rozhodné době je v souladu s unijním právem pouze ve vztahu k potlačování trestných činů proti základním národním zájmům a terorismu, které jsou stíhány podle článků 410-1 až 422-7 trestního zákoníku a které sledují cíl ochrany národní bezpečnosti.

Úvod

Trestní senát Kasačního soudu v několika rozsudcích navázal na judikaturu Soudního dvora Evropské unie týkající se údajů o připojení [1] a vyvodil z ní závěry v rámci trestního řízení v jím projednávaných věcech. Obviněné osoby se v nich domáhaly prohlášení neplatnosti příkazů (fr. *réquisitions*) týkajících se jejich provozních a lokalizačních údajů, které pod dohledem státního zástupce vydali vyšetřovatelé v rámci vyšetřování osob přistižených při páchání trestné činnosti, resp. které vyšetřovatelé vydali na základě soudního příkazu vyšetřujícího soudce (fr. *commission rogatoire*), jakož i úkonů, při nichž byly tyto údaje použity. Podle stěžovatelů byly tyto údaje předmětem neoprávněného uchovávání, protože v té době platná francouzská právní úprava vyžadovala, aby operátoři uchovávali všechny údaje o připojení po dobu jednoho roku pro účely vyšetřování všech trestných činů. Navíc podle nich došlo k neoprávněnému přístupu k uvedeným údajům, protože byly získány vyšetřovateli s povolením státního zástupce nebo vyšetřujícího soudce, kteří podle nich nebyli soudem ani nezávislým správním orgánem.

Relevantní judikatura Soudního dvora

Kasační soud ve svém rozhodnutí vycházel z judikatury Soudního dvora ve spojených věcech C-511/18, C-512/18 a C-520/18 [2], z které ve vztahu k uchovávání údajů plynilo, že směrnice o soukromí a elektronických komunikacích [3] ve spojení s Listinou základních práv EU brání legislativním opatřením, která preventivně stanoví plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů. Naproti tomu tato směrnice nebrání legislativním opatřením, která za účelem zajištění národní bezpečnosti stanoví možnost přikázat poskytovatelům služeb elektronických komunikací, aby prováděli plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů v situacích, kdy dotýčný členský stát čelí závažnému ohrožení národní bezpečnosti, které se jeví jako skutečné a aktuální nebo předvídatelné, přičemž rozhodnutí o uložení tohoto příkazu může být předmětem účinného přezkumu soudem nebo nezávislým správním orgánem, jehož rozhodnutí je závazné. Cílem tohoto přezkumu je ověřit, že nastala některá z těchto situací, a že byly dodrženy stanovené podmínky a záruky. Tento příkaz však může být vydán pouze na dobu nezbytně nutnou, avšak s možností prodloužení, pokud ohrožení přetrvává.

Za účelem objasnění konkrétního závažného trestného činu mohou členské státy rovněž požadovat, aby provozovatelé a poskytovatelé „urychleně“ uchovávali údaje, pokud k této povinnosti připojí určité záruky. K urychlenému uchovávání provozních a lokalizačních údajů může docházet pouze za účelem boje proti závažné trestné činnosti s cílem objasnit konkrétní trestný čin, a to při dodržení hmotněprávních a procesních podmínek stanovených unijním právem [4]. Soudní dvůr dále upřesnil, že takové uchovávání údajů nemusí být omezeno na údaje osob dříve identifikovaných jako osoby ohrožující národní bezpečnost dotčeného členského státu nebo podezřelých osob. Podle Soudního dvora totiž může být takové opatření roz-

šířeno na provozní a lokalizační údaje, které se týkají i jiných osob, pokud tyto údaje mohou na základě objektivních a nediskriminačních kritérií přispět k objasnění závažných trestných činů nebo narušení národní bezpečnosti. Může se jednat například o údaje o oběti tohoto činu, o jejím sociálním nebo profesním zázemí nebo o určitých zeměpisných oblastech, včetně místa spáchání činu [5].

Z judikatury Soudního dvora dále vyplynulo, že přístup k údajům o připojení lze povolit, pouze pokud byly údaje uchovávány v souladu s požadavky evropského práva, pouze za účelem, pro který byly uchovávány, a pokud je přístup omezen na nezbytně nutnou míru. Přístup k provozním a lokalizačním údajům lze navíc povolit, pouze pokud je omezen na řízení zaměřená na boj proti závažné trestné činnosti a podléhá předchozímu přezkumu soudu nebo nezávislého správního orgánu. Pro Soudní dvůr je předchozí kontrola soudem nebo nezávislým správním orgánem zásadní, aby byla zajištěna spravedlivá rovnováha mezi potřebami vyšetřování závažné trestné činnosti na jedné straně a základními právy na respektování soukromého života a na ochranu osobních údajů na straně druhé. V dalších svých rozsudcích Soudní dvůr upřesnil, že unijní právo brání tomu, aby vnitrostátní právní úprava opravňovala státního zástupce, který vede vyšetřování a případně vykonává úlohu veřejného žalobce, aby udělil orgánu veřejné moci přístup k provozním a lokalizačním údajům [6]. Stejný závěr platí i pro příslušníka policejního sboru vzhledem k tomu, že není soudem, a nevykazuje tak všechny požadované záruky nezávislosti a nestrannosti [7].

Použití uvedených závěrů na projednávaný případ

Princip přednosti práva Unie

Kasační soud se následně odvolal na zásadu přednosti unijního práva, která ve smyslu judikatury Soudního dvora vyžaduje, aby vnitrostátní soudy vykládaly vnitrostátní právo v souladu s unijním právem v zájmu zajištění jeho plného účinku. Pokud takový výklad není možný, je vnitrostátní soud povinen zajistit plný účinek ustanovení unijního práva tím, že v případě potřeby z vlastního podnětu neuplatní jakékoli ustanovení vnitrostátního práva, které je s ním v rozporu, a to i v případě, že se jedná o pozdější vnitrostátní legislativu, aniž by musel žádat nebo čekat na předchozí změnu zákona nebo jiný ústavní postup [8].

Uchovávání údajů o připojení

Článek L. 34-1, III, francouzského zákona o poštovních službách a elektronických komunikacích, ve znění platném v době události, ukládal provozovatelům elektronických telekomunikačních služeb povinnost uchovávat plošným a nerozlišujícím způsobem údaje o připojení po dobu nejvýše jednoho roku pro účely vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů. V projednávaných věcech vedených pod sp. zn. 21-83.710, 21-83.820 a 21-84.096 Kasační soud nejprve konstatoval, že útoky na základní národní zájmy a terorismus upravené v člancích 410-1 až 422-7 trestního zákoníku, jejichž potlačení sleduje cíl ochrany národní bezpečnosti, jsou zahrnuté mezi trestné činy uve-

dené v článku L.34-1, III. Kasační soud z uvedeného dovodil, že ustanovení článku L.34-1, III, jsou v souladu s unijním právem pouze v rozsahu, v němž ukládají povinnost uchovávat provozní a lokalizační údaje pro účely vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů uvedených v člancích 410-1 až 422-7 trestního zákoníku.

Pokud však tato ustanovení nepodmiňovala dodržování této povinnosti uchovávat údaje pravidelným přezkumem existence závažného, skutečného a aktuálního nebo předvídatelného ohrožení národní bezpečnosti, Kasační soud uvedl, že tato povinnost uchovávat informace nepředstavuje soudní příkaz ve smyslu judikatury Soudního dvora a takové uchovávání je zákonné pouze tehdy, pokud soud, který věc projednává, shledá, že existuje závažné, skutečné a aktuální nebo předvídatelné ohrožení národní bezpečnosti. Je tedy na soudu, kterému je žádost nebo námitka neplatnosti předložena, aby ověřil, zda ke dni uchovávání sporných údajů takové ohrožení národní bezpečnosti existovalo. Uvedený přezkum následně podléhá kontrole Kasačního soudu. Ve vztahu k projednávaným věcem Kasační soud konstatoval, že na základě dokumentů předložených státním zastupitelstvím týkajících se útoků spáchaných ve Francii od prosince 1994 taková hrozba existovala již před datem události.

Pokud jde o dobu uchovávání těchto údajů, výše uvedený článek L. 34-1, III, ve znění platném ke dni události, stanovil, že provozní údaje a údaje umožňující určit původ a místo komunikace musí být uchovávány po dobu jednoho roku. Podle Kasačního soudu je tato doba uchovávání uvedených údajů po dobu jednoho roku nezbytně nutná pro účely ochrany národní bezpečnosti.

Ve věcech vedených pod sp. zn. 21-83.710, 21-83.820 a 21-84.096 Kasační soud shledal, že povinnost uložená operátorům elektronických telekomunikací uchovávat údaje o připojení, které byly předmětem sporných příkazů, plošným a nerozlišujícím způsobem za účelem ochrany národní bezpečnosti, je v souladu s unijním právem.

Urychlené uchovávání údajů o připojení

Kasační soud dále posuzoval soulad ustanovení, která povolují urychlené uchovávání údajů oprávněně uchovávaných provozovateli elektronických telekomunikací za účelem ochrany národní bezpečnosti. Kasační soud upozornil, že podle vnitrostátního práva jsou provozní nebo lokalizační údaje, které uchovávají telekomunikační operátoři, sdělovány, zaprvé, na základě příkazu vydaného policistou během vyšetřování přistižení osoby při páčení trestného činu podle článků 60-1 a 60-2 trestního řádu, zadruhé, policistou se zmocněním státního zástupce v průběhu předběžného vyšetřování na základě článků 77-1-1 a 77-1-2 uvedeného zákoníku a konečně v případě zahájení vyšetřování podle článků 99-3 a 99-4 uvedeného zákoníku policistou pověřeným na základě příkazu vyšetřujícího soudce. Podle trestního řádu lze navíc opatření zasahující do soukromého života osoby přijmout rozhodnutím soudního orgánu nebo pod jeho účinnou kontrolou pouze tehdy, jsou-li vzhledem k okolnostem případu nezbytná

pro zjištění pravdy a přiměřená závažnosti trestného činu. Oprávněnost výše uvedených příkazů lze napadnout u příslušného soudu, což navíc podléhá kontrole Kasačního soudu. Podle Kasačního soudu jsou uvedená pravidla dostatečně jasná a přesná pro účely zajištění dodržování hmotněprávních a procesních podmínek uchovávání údajů. Zároveň poskytují dotčeným osobám účinné záruky proti riziku zneužití.

Kasační soud proto dospěl k závěru, že ustanovení článků 60-1 a 60-2, 77-1-1 a 77-1-2, 99-3 a 99-4 trestního řádu lze v souladu s unijním právem vykládat v tom smyslu, že pro účely boje proti závažné trestné činnosti umožňují urychlené uchovávání uložených údajů o připojení, a to včetně situace, kdy jsou údaje uchovávány za účelem ochrany národní bezpečnosti. Kasační soud dále poznamenal, že závažná trestná činnost není definována v unijním právu. Je tedy na konkrétním soudu, aby v rámci posouzení námitky neplatnosti ověřil, zda skutkové okolnosti odůvodňující potřebu takového vyšetřovacího opatření splňují kritérium závažnosti trestného činu s ohledem na povahu jednání stíhané osoby, výši škody z něj vyplývající, okolnosti spáchání činu a délku uloženého trestu. Soud musí navíc zajistit, aby urychlené uchovávání provozních a lokalizačních údajů a přístup k nim byly omezeny na nezbytně nutnou míru.

Přístup k údajům o připojení

Pokud se jedná o přístup k údajům o připojení, Kasační soud ve věci vedené pod sp. zn. 21-83.710 shledal, že články 60-1, 60-2, 77-1-1 a 77-1-2 trestního řádu jsou v rozporu s unijním právem pouze v tom ohledu, že nestanoví předchozí přezkum soudem nebo nezávislým správním orgánem. Unijní právo vyžaduje, aby se orgán odpovědný za tento předběžný přezkum na jedné straně nepodílel na vedení daného trestního vyšetřování a na druhé straně měl vůči účastníkům trestního řízení neutrální postavení. Státní zástupce však vede vyšetřování a případně podává veřejnou obžalobu.

Naproti tomu ve věcech vedených pod sp. zn. 21-83.820 a 21-84.096 Kasační soud vyloučil jakékoli pochybení, když uvedl, že vyšetřovatelé měli přístup k provozním a lokalizačním údajům stěžovatele pouze na základě příkazu vyšetřujícího soudce. Pro Kasační soud totiž vyšetřující soudce není účastníkem řízení ani nepodává veřejnou obžalobu, ale je soudem, který nestranně rozhoduje o jejím osudu. Vyšetřující soudce proto musí být považován za osobu oprávněnou kontrolovat přístup k údajům o připojení.

Kasační soud proto uzavřel, že články 60-1, 60-2, 77-1-1 a 77-1-2 trestního řádu nejsou v souladu s unijním právem, pokud jsou příkazy vydávány bez předchozího přezkumu soudem nebo nezávislým správním orgánem. Na druhé straně články 99-3 a 99-4 téhož zákoníku jsou v souladu s unijním právem vzhledem k tomu, že stanoví ingerenci vyšetřujícího soudce. Obviněný se proto může za určitých podmínek dovolávat porušení požadavku na nezávislou kontrolu přístupu ke svým údajům o připojení.

Úkon, kterým se umožnil přístup k údajům, však soudce může prohlásit za neplatný pouze v případě, že došlo k zásahu do soukromí obviněného a že mu vznikla újma.

Procesní důsledky nesouladu s unijním právem

Kasační soud v souvislosti s procesními důsledky nesouladu s unijním právem poukázal na judikaturu Soudního dvora, podle které je na vnitrostátním právním řádu každého členského státu, aby na základě zásady procesní autonomie upravit procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která právním subjektům vyplývají z unijního práva, přičemž tyto podmínky nesmějí být méně příznivé než ty, které se týkají obdobných řízení na základě vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti), ani upravené takovým způsobem, aby v praxi znemožňovaly nebo nadměrně ztěžovaly výkon práv přiznaných unijním právním řádem (zásada efektivity). Zásada efektivity tudíž ukládá vnitrostátnímu trestnímu soudu, aby v trestním řízení zahájeném proti osobám podezřelým ze spáchání trestných činů nepřihlížel k informacím a důkazům, které byly získány prostřednictvím plošného a nerozlišujícího uchovávání provozních a lokalizačních údajů neslučitelného s unijním právem, pokud se tyto osoby nemohou účinně vyjádřit k těmto informacím a důkazům, které spadají do oblasti, jež se vymyká znalosti soudu, a mohou zásadním způsobem ovlivnit posouzení skutkového stavu. Zásada rovnocennosti vyžaduje, aby se všechna vnitrostátní procesní pravidla vztahovala stejně na žaloby založené na porušení práva Unie i na žaloby založené na porušení vnitrostátního práva s podobným předmětem a důvodem žaloby.

Kasační soud poznamenal, že požadavky unijního práva týkající se uchovávání údajů o připojení a přístupu k nim mají chránit právo na soukromí, právo na ochranu osobních údajů a právo na svobodu projevu. To platí zejména pro požadavek předchozího přezkumu soudem nebo nezávislým správním orgánem, který má v praxi zajistit plné dodržování podmínek přístupu k osobním údajům, a zejména to, aby se zásah do výše uvedených práv omezil na nezbytně nutnou míru.

Kasační soud zde zejména upřesnil důsledky neoprávněného přístupu k údajům o připojení pro platnost vyšetřovacích úkonů. Zaprvé uvedl, že francouzská právní úprava poskytuje obviněnému možnost účinně zpochybnit relevanci důkazů získaných z jeho údajů, zejména v souvislosti s žádostí o vypracování znaleckého posudku. Podle Kasačního soudu je cílem unijního práva ochrana soukromí a nerespektování tohoto práva znamená porušení zájmu soukromé povahy. Proto se může obviněný dovolávat porušení požadavků na kontrolu přístupu k údajům pouze tehdy, pokud tvrdí, že je vlastníkem nebo uživatelem identifikované linky, nebo pokud prokáže, že v průběhu těchto vyšetřování došlo k zásahu do jeho soukromí.

Z uvedených obecných úvah vyvodil Kasační soud ve vztahu k projednávaným věcem následující závěry. V případech, kdy obviněné osoby neměly k telefonním linkám žádná práva, byly návrhy na neplatnost shledány za nepř-

jatelné. Na druhou stranu v případech, kdy obviněné osoby měly právo k telefonním linkám, kasační stížnosti zamítly. Údaje o připojení totiž byly v tomto případě uchovávány oprávněně vzhledem k tomu, že se jednalo o závažnou trestnou činnost (mj. vražda v organizovaném gangu a dovoz či vývoz stovek kilogramů drog mezinárodní zločineckou organizací) a vzhledem k tomu, že příkazy operátorům o údajích o připojení (identita nebo poloha) a jejich využití byly nezbytné pro řádné vedení vyšetřování. Z druhé, přístup k údajům o připojení, ke kterým měli přístup vyšetřovatelé jednající na základě soudního příkazu vyšetřujícího soudce, byl udělen oprávněně. V případech, kdy vyšetřovatelé neměli ve vztahu k vyšetřování osoby přistižené při páchání trestného činu oprávněný přístup k provozním a lokalizačním údajům, vyšetřovací soudce byl podle Kasačního soudu oprávněn žádosti o neplatnost příkazů zamítnout, protože v tomto případě kategorie dotčených údajů a doba, po kterou k nim bylo možné mít přístup, byly omezeny na to, co bylo nezbytně nutné pro řádné vedení vyšetřování.

Ladislav Kováč

[1] Údaje o připojení konkrétně zahrnují jednak provozní údaje, které zjišťují kontakty, které osoba uskutečnila pro-

střednictvím telefonu nebo SMS, dále datum a čas těchto kontaktů, a nakonec i dobu trvání rozhovoru. Z druhé se jedná o lokalizační údaje, které mj. umožňují zjistit oblast vysílání a příjmu komunikace s identifikovaným mobilním telefonem.

[2] Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. 10. 2020, La Quadrature du Net a i., C-511/18, C-512/18, C-520/18.

[3] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. 7. 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací.

[4] Rozsudek Soudního dvora ze dne 6. 10. 2020, La Quadrature du Net a i., C-511/18, C-512/18, C-520/18, odst. 164.

[5] Ibid, odst. 165 a rozsudek Soudního dvora ze dne 5. 4. 2022, Commissioner of An Garda Síochána, C-140/20, odst. 88.

[6] Rozsudek Soudního dvora ze dne 2. 3. 2021, Prokuratuur, C-746/18, odst. 55-57.

[7] Rozsudek Soudního dvora ze dne 5. 4. 2022, Commissioner of An Garda Síochána, C-140/20, odst. 111-114.

[8] Rozsudek Soudního dvora ze dne 9. 3. 1978, Simmenthal, 106/77.

Zdroj

Německo: Spolkový ústavní soud

Rozsudek Spolkového ústavního soudu Německa ze dne 24. 5. 2022, 1 BvR 2342/17 K porušení práva na zákonného soudce při nepodání předběžné otázky Soudnímu dvoru v kontextu výkladu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29/ES

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

V rozsudku Spolkového ústavního soudu Německa ze dne 24. 5. 2022, 1 BvR 2342/17, lze nalézt řešení otázky porušení práva na zákonného soudce ve smyslu ustanovení čl. 101 odst. 1 druhé věty Základního zákona (dále jen GG). Spolkový soudní dvůr se měl dopustit porušení práva stěžovatele na zákonného soudce, když odmítl jeho žádost o předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru dle čl. 267 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen SFEU). Stěžovatel vznesl tento požadavek, aby bylo prokázáno, zda splatnost autorské odměny při prodeji a distribuci počítačů odporuje či neodporuje výkladu ustanovení čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29/ES [1]. Spolkový soudní dvůr však žádost stěžovatele odmítl a ve svém rozsudku rozhodl, že v případě, kdy se transakce

tyká počítačů prodávaných přímo zákazníkům obchodní společnosti, je autorská odměna rovněž splatná. Spolkový ústavní soud Německa se ve svém rozsudku ztotožnil s jeho závěry a odmítl ústavní stížnost stěžovatele.

Věcí sporu se stalo uzavření souhrnné smlouvy o odměně za autorská práva splatné při prodeji nebo distribuci počítačů mezi stěžovatelem, sdružením uživatelů ve smyslu § 8 a § 35 zákona o kolektivní správě (Verwertungsgesellschaftsgesetz) a odpovědnou organizací zastupující držitele autorských práv. Spor byl veden o nutnost zaplacení finanční částky za autorská práva v případě prodeje počítačů zákazníkům obchodní společnosti. Vyšší zemský soud žalobu stěžovatele v této věci zamítl. Stěžovatel neuspěl ani s opravným prostředkem před Spolko-

vým soudním dvorem. Stěžovatel proti jeho rozhodnutí podal opravný prostředek, ve kterém namítal, že Spolkový soudní dvůr měl podat předběžnou otázku Soudnímu dvoru v souladu s čl. 267 odst. 3 SFEU ohledně výkladu znění čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29/ES, ale nečinil tak, a tím měl porušit stěžovatelovo právo na spravedlivý proces.

Spolkový ústavní soud ve svém odůvodnění konstatoval, že vnitrostátní soud poslední instance je povinen vznést otázku týkající se práva EU, která během soudního řízení vyvstala, k Soudnímu dvoru za předpokladu, že tato otázka není irelevantní, nebyla již Soudním dvorem řešena nebo vnitrostátní soud nepovažuje výklad práva EU v dané věci za zřejmý. Výklad ustanovení unijního práva smí vnitrostátní soud považovat za zřejmý pouze v případě, kdy vnímá shodu na jeho interpretaci napříč vnitrostátními soudy členských států EU a Soudním dvorem.

Spolkový ústavní soud dospěl v projednávané věci k závěru, že Spolkový soudní dvůr se ve svém rozsudku neodmítl zabývat námitkou stěžovatele podanou v souladu s čl. 267 odst. 3 SFEU, ale tuto námitku naopak důkladně zvážil a usoudil, že výklad čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29/ES je na základě ustálené judikatury Soudního dvora natolik zřejmý, že nenabízí jiného výkladu, než který byl užit již soudem prvního stupně. Rozšíření povinnosti platit odměnu podle autorského práva ve vztahu k transakcím týkajícím se počítačů prodávaných přímo zákazníkům společnosti tak není v rozporu se zněním namítaného unijního ustanovení. Spolkový ústavní soud se v posouzení dané námítky ztotožnil se závěry Spolkového soudního dvora.

Na druhou stranu Spolkový ústavní soud připomněl, že rakouský Nejvyšší soud ve svém nedávném rozhodnutí [2] rozhodl v obdobné věci odlišně. Rozhodnutí Nejvyššího

soudního dvora Rakouska tedy čerá klidné vody jednotného unijního výkladu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29/ES. Existuje-li odlišný výklad stejného unijního ustanovení, musí tuto skutečnost vnitrostátní soud reflektovat při posuzování žádosti o vznesení otázky k Soudnímu dvoru týkající se výkladu ustanovení práva EU. Pokud by bylo rozhodnutí Nejvyššího soudního dvora Rakouska publikováno před vynesením rozhodnutí Spolkového soudního dvora, bylo by možné považovat za důvodný požadavek, aby jej Spolkový soudní dvůr ve svém rozhodnutí zohlednil; stěžovatel nicméně neuvedl, kdy rakouský soud své rozhodnutí vydal.

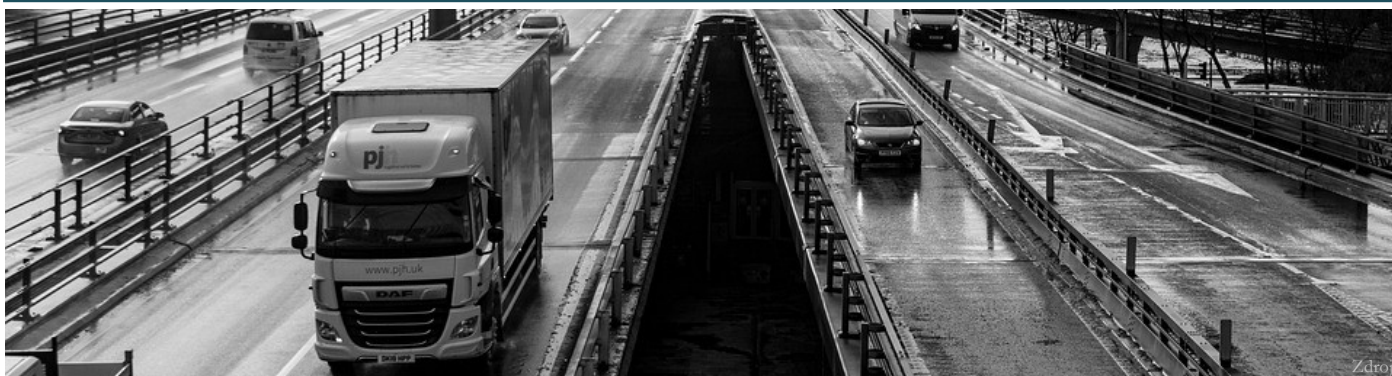
Stěžovatel konečně namítal také nesoulad vnitrostátních ustanovení s požadavky stanovenými v judikatuře Soudního dvora ohledně nároků na náhradu poplatků za rozmnožování pro osobní potřebu. Spolkový ústavní soud považoval danou námitku za otázku, kterou dle ustanovení čl. 267 odst. 1 písm. a) SFEU nelze předložit k posouzení Soudnímu dvoru. Pro předložení takové otázky nevyvstaly žádné relevantní důvody, jelikož Spolkový soudní dvůr dospěl k závěru, že napadená vnitrostátní právní ustanovení splňují požadavky vyplývající z práva EU. Spolkový ústavní soud tak na základě výše řečeného dospěl k závěru, že stěžovatel dostatečně neprokázal porušení práva na zákonného soudce, a jeho ústavní stížnosti se tedy odmítl dále zabývat.

Dominik Jakeš

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. 5. 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

[2] Rozsudek Nejvyššího soudu Rakouska (OGH) ze dne 21. 2. 2017 sp. zn. 4 Ob 62/16w – Speichermedienvergütung für Private rechtmäßig (austro mechana vs amazon), body 35, 46, 50f, 53 a 59.

Švédsko: Nejvyšší soud

Rozsudek Nejvyššího soudu Švédského království ze dne 14. 6. 2022, H.Z. Logistics B.V. proti Thomsen & Streutker Logistics B.V., T 3379-21

Ke způsobu aplikace Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR) a rozsahu odpovědnosti dopravce

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Švédský nejvyšší soud se v předkládaném rozhodnutí zabýval způsobem aplikace Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě („Úmluva CMR“), zejména ve vztahu ke kolizním normám nařízení Řím I. Objasnění tohoto vztahu mělo vést ke zodpovězení otázky, zda do rozsahu odpovědnosti dopravce ke náhradě škody ve smyslu čl. 23 odst. 4 Úmluvy CMR spadá rovněž náhrada výdajů na spotřební daň, jejíž zaplacení bylo uloženo v důsledku krádeže zásilky během tranzitního uskladnění.

Na pozadí nadepsaného rozsudku stál spor vzniklý v důsledku krádeže zásilky cigaret v průběhu tranzitního uskladnění. Touto okolností byly cigarety považovány za uvolněné ke spotřebě ve Švédsku, čímž vyvstala pro odesílatele povinnost zaplatit příslušnou spotřební daň. Předmětem sporu poté byla otázka, zda mají být výdaje na spotřební daň nahrazeny dopravcem v rámci jeho odpovědnosti jako „jiné výlohy vzniklé v souvislosti s přepravou zásilky“ ve smyslu čl. 23 odst. 4 Úmluvy CMR.

Ze srovnávací analýzy provedené odvolacím soudem vyplynulo, že otázka odpovědnosti dopravce je vykládána napříč smluvními státy Úmluvy CMR různě. Zatímco britské či dánské soudy pojmají tuto odpovědnost extenzivně a subsumují povinnost nahradit výlohy na spotřební daň pod rozsah odpovědnosti dopravce, německé a nizozemské soudy se uchylují k restriktivnějšímu přístupu spočívajícímu pouze v náhradě škody, která přímo souvisí s přepravou. Pro vypořádání se s tímto rozdílným uchopením odpovědnosti dopravce, které ve svém důsledku vede k protichůdným závěrům, vyvstala otázka, jakým způsobem Úmluvu CMR aplikovat.

Švédský nejvyšší soud nejprve připomněl, že pro řešení kolizí právních řádů v otázkách smluvních závazkových vztahů představuje primární zdroj úpravy nařízení Řím I. To ve svém čl. 25 odst. 1 upravuje vztah k mezinárodním úmluvám, jejichž stranou je jeden nebo více členských států ke dni přijetí tohoto nařízení a které stanoví kolizní normy pro smluvní závazkové vztahy. Příslušné ustanove-

ní vyvolalo ve vztahu k Úmluvě CMR otázku, zda tato rovněž obsahuje kolizní normu pro smluvní závazkové vztahy ve smyslu tohoto ustanovení.

Tento specifický přístup plyne z konstatování nejvyššího soudu, s odkazem na přípravné práce související s přístupem Švédska k této Úmluvě, že zákonodárce vnímal vymezení působnosti Úmluvy CMR v čl. 1 odst. 1 jako kolizní normu, která požívá přednost před ostatními normami. Z toho následně mělo plynout, že švédské soudy mají aplikovat Úmluvu CMR v souladu s principem *lex fori*. Nejvyšší soud se v projednávané věci ztotožnil s tímto pojetím, když dané ustanovení označil za unilaterální kolizní normu.

Dle soudu je přitom spornou otázkou, zda takové ustanovení vyvolává aplikaci čl. 25 nařízení Řím I. Tuto otázku nicméně přešel s tím, že bez ohledu na její řešení je třeba mít za to, že ustanovení Úmluvy CMR jsou aplikovatelná ve státě *fora* bez odkazu na jeho kolizní normy. K tomuto závěru dospívá na základě analogické argumentace s rozsudkem Soudního dvora ve věci TNT Express Nederland [1], tedy že kolizní normy obsažené v Úmluvě CMR mají mít přednost před nařízením Řím I, pokud tyto poskytují vysoký stupeň předvídatelnosti, umožňují řádný výkon spravedlnosti a zajišťují vzájemnou důvěru ve výkon spravedlnosti v rámci Unie za podmínek přinejmenším stejně příznivých, jako jsou podmínky plynoucí z použití nařízení Řím I.

Nejvyšší soud s oporou v této nepřilíš příhodné analogii uzavřel, že Úmluva CMR požívá přednost před nařízením Řím I a že má být aplikována tak, jak byla implementována ve státě *fora*.

Ve vztahu k řešení otázky odpovědnosti dopravce se švédský nejvyšší soud přiklonil k restriktivnímu výkladu rozsahu této odpovědnosti. Tento přístup založil na obecném pojetí Úmluvy CMR, jejímž cílem je dosáhnout rozumné distribuce rizika mezi strany přepravní smlouvy. Základním vodítkem pro interpretaci Úmluvy CMR by proto měla být snaha o zachování tohoto ekvilibria. V této sou-

vislosti bylo v kontextu čl. 23 Úmluvy CMR konstatováno, že samotné znění tohoto článku, jakož i jeho systematika, naznačuje, že by měly být nahrazovány pouze výdaje v přímé souvislosti s přepravou jako takovou. Restriktivní přístup k odpovědnosti dopravce byl podtržen postavením odpovědnostního režimu Úmluvy CMR do kontextu jiných mezinárodních úmluv v oblasti přepravy zboží, z nichž přístup Úmluvy CMR vychází.

Doprovce tedy nebyl shledán odpovědným k náhradě nákladů spojených s placením spotřební daně ve Švédsku, neboť tyto nelze při restriktivním pojetí odpovědnosti

doprovce vnímat jako „jiné výlohy vzniklé v souvislosti s přepravou zásilky“ ve smyslu čl. 23 odst. 4 Úmluvy CMR.

Patrik Provazník [2]

[1] Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 4. 5. 2010, TNT Express Nederland BV proti AXA Versicherung AG, C-533/08.

[2] Se svolením Erika Sinandera, odborného asistenta v oboru mezinárodního práva soukromého na univerzitě ve Stockholmu, k využití anglického resumé případu.

JUDIKATURA EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

Rozsudek ze dne 30. 8. 2022 ve věci C. proti Rumunsku, č. 47358/20

Nenaplnění závazků plynoucích z čl. 8 Úmluvy ze strany státu v kontextu tvrzeného obtěžování na pracovišti

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva ve věci C. proti Rumunsku rozhodl, že v důsledku závažných nedostatků ze strany vnitrostátních orgánů, včetně příspěví k sekundární viktimizaci oběti, došlo k porušení práv stěžovatelky podle čl. 8 Úmluvy, a to v návaznosti na postup po podání trestního oznámení o sexuálním obtěžování, ke kterému mělo dojít ze strany jejího nadřízeného.

Stěžovatelka, C., byla zaměstnankyní společnosti, jež poskytuje úklidové služby. V roce 2014 byla přidělena k výkonu práce na nádraží, které patří společnosti vlastněné státem. V listopadu 2017 podala stěžovatelka trestní oznámení proti C. P., řediteli nádraží, který se měl snažit o vynucení pohlavního styku se stěžovatelkou, a to opakovaně po dobu dvou let. Stěžovatelka vnitrostátním orgánům navrhla několik svědků a předložila nahrávky rozhovorů s C. P. Podle tvrzení stěžovatelky ji C. P. opakovaně vyhledával a mimo jiné se ji pokoušel svléknout, když ji našel o samotě nebo na odlehlých místech. V reakci na odmítnutí snah měl být C. P. ke stěžovatelce hrubý, odmítat jí poskytnout úklidové prostředky nezbytné pro plnění jejích úkolů a následně jí vyčítat, že svou práci nedělá správně. Rovněž měl zdůrazňovat své postavení nadřízeného, oproti stěžovatelce v pozici „pouhé uklízečky“, což měl být i důvod, pro který stěžovatelka nenahlásila jednání C. P. dříve. Uvedené plynulo i z některých nahrávek, které mělo k dispozici státní zastupitelství. Před podáním trestního oznámení vyrozuměla stěžovatelka o situaci svého nadřízeného v úklidové společnosti. Posléze se ona, její manažer a další zaměstnanec železniční společnosti sešli s vedoucím oddělení bezpečnosti cestujících regionální pobočky železniční společnosti. O pět dní později si je opět předvolal, přičemž byl přítomen i C. P. Po konfrontaci se C. P. stěžovatelce omluvil. To bylo poslední den, kdy C. vykonávala práci na uvedeném nádraží. V říjnu 2017 byla nucena vybrat si dovolenou a po návratu dostala na výběr, zda bude pracovat na jiném nádraží nebo zda podá výpověď, přičemž se rozhodla pro druhou z těchto možností.

V listopadu 2017 státní zastupitelství zahájilo trestní vyšetřování a provedlo úkony, které umožňuje rumunské vnitrostátní právo. Vyslechlo si přitom přepisy soukromých nahrávek, které stěžovatelka vyhotovila v rámci komunikace s C. P. Kolegové stěžovatelky potvrdili, že ačkoliv osobně nebyli svědky sexuálních návrhů C. P., někdy stěžovatelku vidali v práci rozrušenou a ta se jim nakonec o obtěžování ze strany C. P. svěčila. Vedoucí oddělení bezpečnosti cestujících uvedl, že její tvrzení podrobně neprošetřoval, neboť to nespadá do jeho pracovní náplně, a že jí doporučil, aby se obrátila na policii, pokud se domnívá, že byl spáchán trestný čin. Uvedl, že během schůzky v jeho kanceláři se C. P. obecně omluvil, aniž by připustil skutečnosti, které uváděla stěžovatelka. Zdá se, že železniční společnost se věcí dále nezabývala. Proběhla rovněž konfrontace svědků mezi stěžovatelkou a vedoucím oddělení bezpečnosti, přičemž oba setrvali na své verzi ohledně předmětné schůzky. C. P. před státním zástupcem jako svědek kromě jiného tvrdil, že měl se stěžovatelkou v roce 2014 jednou pohlavní styk a že se jí následně vyhýbal z obavy, aby se o poměru nedozvěděla jeho manželka. Z jeho tvrzení plynulo, že se snažil o stěžovatelčinu přízeň v roce 2016, v uvedenou dobu se jí nevhodně dotýkal. Vypověděla i manželka C. P.

Státní zastupitelství se rozhodlo nevznést obžalobu proti C. P. a vyšetřování ukončit s odůvodněním, že spáchané skutky nebyly trestnými činy. Navíc nemělo být dosaženo následku vyžadovaného zákonem v podobě zastrášení nebo ponížení poškozené. Rozhodnutí obsahovalo úplný popis výpovědi stěžovatelky a svědků, které byly citovány v uvozovkách. Vrchní státní zástupce téhož státního zastupitelství rozhodnutí potvrdil, aniž by znovu hodnotil důkazy obsažené ve spise. Stěžovatelka napadla rozhodnutí státního zastupitelství u soudu, ten je však potvrdil, když konstatoval, že C. P. po stěžovatelce žádal sexuální služby, ale C. se necítila být ohrožena na své sexuální svobodě, ani ponížena, což jsou prvky vyžadované zákonem pro to, aby bylo dotčeno jednání trestným činem. K uvedenému závěru dospěl na základě následujících argumentů: (i) na nahrávkách se stěžovatelka nezdála být v rozpacích, (ii) C. P. v průběhu vyšetřování prohlásil, že spolu v minulosti již

jednou pohlavní styk měli a (iii) podle svědeckých výpovědí měla být stěžovatelka po setkáních s C. P. jen někdy smutná, zatímco jindy působila spíše vesele.

Stěžovatelka před Soudem namítala zásah do jejích práv v návaznosti na to, jakým způsobem se vnitrostátní orgány, zejména státní zastupitelství a soudy, vypořádaly se situací, do níž ji měl dostat C. P. a s jí podaným oznámením. Soud se věcí rozhodl zabývat z pohledu čl. 8 Úmluvy.

Připomněl, že dostačující právní rámec vždy nevyžaduje existenci účinného trestněprávního ustanovení, které by dopadalo na konkrétní skutek. V projednávané věci stěžovatelka nejprve informovala svého nadřízeného, který na situaci upozornil zaměstnavatele C. P. V této souvislosti je nutno podotknout, že železniční společnost je ve vlastnictví státu, a tudíž představuje státní orgán, jehož jednání může založit odpovědnost státu podle Úmluvy. Ze skutkových okolností věci se zdá, že železniční společnost v reakci na obvinění ze sexuálního obtěžování vůči jednomu ze svých zaměstnanců učinila jen málo. Navzdory existenci interní směrnice, jež zakazuje jakékoliv chování narušující důstojnost osoby a nabádá k oznamování takového chování vedení, se vedoucí oddělení bezpečnosti cestujících, který byl o situaci informován a vyslechl zúčastněné strany, odmítl věcí stěžovatelky zabývat a doporučil jí, aby se obrátila na policii, pokud to považuje za nezbytné. Rovněž je důležité upozornit na to, že bez jakéhokoli zjevného předchozího varování podrobil stěžovatelku konfrontaci s C. P. ve své kanceláři. Navíc nic nenasvědčovalo tomu, že by ji nasměroval na někoho jiného v rámci dané společnosti, kdo by ji mohl pomoci, nebo že by sám na věc upozornil příslušnou osobu železniční společnosti. Zdá se, že k žádnému internímu šetření vůbec nedošlo. V takovém kontextu Soud nemůže posoudit, zda byly na úrovni zaměstnavatele zavedeny mechanismy pro řešení sexuálního obtěžování na pracovišti. Uvedené může samo o sobě zakládat rozpor s požadavky čl. 8 Úmluvy. V dané souvislosti Soud upozornil, mimo jiné, na směrnici 2006/54/ES [1].

Soud nicméně poznamenal, že hlavním předmětem stížnosti byl přístup státního zastupitelství a soudů k trestnímu obvinění ze strany stěžovatelky. Soud konstatoval, že vnitrostátní právo obecně kriminalizuje sexuální obtěžování na pracovišti. Je-li trestní řízení řádně vedeno, představuje účinný vnitrostátní prostředek nápravy pro zásahy do soukromého života, které jsou dle vnitrostátního práva trestné. S ohledem na uvedené, jakož i s ohledem na to, že vnitrostátní orgány dospěly k závěru, že stěžovatelka se neměla cítit ponížena, nešlo po stěžovatelce požadovat, aby využila jiné prostředky nápravy, např. prostřednictvím civilního práva, ve kterých by pravděpodobně také neměla větší šanci na úspěch. Dále proto Soud zkoumal, zda v rámci vnitrostátního řízení stát dostatečně chránil právo stěžovatelky na respektování jejího soukromého života, zejména její osobní integrity, přičemž uvedené posouzení nezávisí na tom, zda dané vyšetřování vedlo k výsledku příznivému pro stěžovatelku.

Po podání trestního oznámení bylo vyšetřování zahájeno neprodleně a jak státní zastupitelství, tak okresní soudy

uznaly, že se C. P. choval takovým způsobem, jak to stěžovatelka vylíčila. Měly však za to, že dané jednání nenaplnělo požadavky stanovené trestním zákonem pro naplnění skutkové podstaty trestného činu sexuálního obtěžování. Rozhodnutí přijatá ve věci tedy buď konstatovala, že C. P. nebyl trestně odpovědný za údajný trestný čin, nebo že se stěžovatelka jeho chováním necítila být ponížena, a tedy nebyly naplněny prvky sexuálního obtěžování coby trestného činu.

Z vnitrostátních rozhodnutí však neplyne, jak orgány dospěly ke svým závěrům. Státní zastupitelství pouze popsal předložené důkazy, nijak je nezhodnotilo ani nevysvětlilo, jak skutkové okolnosti věci odůvodňují jeho rozhodnutí a aplikaci vnitrostátního práva. Současně se státní zastupitelství nepokusilo posoudit soudržnost a věrohodnost výpovědi stěžovatelky ani je zasadit do kontextu. Uvedené nezhojily ani další vnitrostátní orgány v navazujících rozhodnutích. Navíc, navzdory skutečnosti, že jedním z hlavních důvodů rozhodnutí vnitrostátních orgánů byla údajná absence ponížení oběti, opět své závěry nijak blíže neodůvodnily a blíže neposoudily důkazy, které naznačovaly, že po setkáních s C. P. někdy působila nešťastně, někdy spíše vesele. Nebyl posouzen ani vztah moci a podřízenosti mezi stěžovatelkou a C. P., či výhrůžky, které jí údajně adresoval. Navíc vnitrostátní orgány nepodnikly žádné aktivní kroky za účelem zjištění, jaké možné následky mělo jednání C. P. na stěžovatelku, i když mohly nařídít například psychologické vyšetření. Mohly též ověřit, zda existovaly důvody pro to, aby C. P. obvinila, jak naznačily některé výpovědi svědků.

Soud navíc se znepokojením poznamenal, že rozhodnutí státního zástupce obsahovalo podrobný popis nepodložených tvrzení, které C. P. učinil o soukromém životě C. a o případných motivech pro její jednání či obvinění. Ačkoliv odkaz na některá tvrzení mohl být nezbytný, nelze zjistit, jakému účelu měla sloužit jejich rozsáhlá a detailní reprodukce. Stěžovatelka v průběhu trestního vyšetřování rovněž musela podstoupit konfrontaci s vedoucím oddělení bezpečnosti cestujících. Státní zástupce však nijak neodůvodnil nezbytnost této konfrontace a nezabýval se jejím dopadem na stěžovatelku. Z mezinárodních nástrojů přitom plyne povinnost státu v podobě ochrany obětí před sekundární viktimizací, což ve věci stěžovatelky nebylo splněno. Stěžovatelka byla též nucena opustit své zaměstnání, přičemž tento faktor nebyl vnitrostátními orgány při jejich posouzení zohledněn.

Aniž by se tedy Soud vyjadřoval k tomu, zda se C. P. dopustil sexuálního obtěžování, či nikoliv, shledal, že vyšetřování věci stěžovatelky trpělo významnými nedostatky, které dosahovaly úrovně porušení pozitivních závazků státu podle čl. 8 Úmluvy.

Lívía Ivánková

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/54/ES ze dne 5. 7. 2006 o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání.

Rozsudek ze dne 20. 9. 2022 ve věci McCann a Healy proti Portugalsku, č. 57195/17 Právo na svobodu projevu a právo na ochranu dobré pověsti v návaznosti na šíření výroků o zapojení rodičů do zmizení jejich dcery

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva ve věci McCann a Healy proti Portugalsku rozhodl, že při posuzování výroků bývalého policisty o zapojení stěžovatelů do zmizení jejich dcery se vnitrostátní soudy nedopustily porušení jejich pozitivního závazku chránit právo stěžovatelů na respektování soukromého života. K danému závěru dospěl především s ohledem na podrobnou analýzu při vyvažování proti sobě stojících práv ze strany vnitrostátních soudů, zejména Nejvyššího soudu, která byla v souladu s kritérii plynoucími z judikatury Soudu. S ohledem na prostor pro uvážení, který byl v předmětné věci dán vnitrostátním orgánům, neviděl Soud žádný závažný důvod pro nabrání názoru Nejvyššího soudu svým vlastním.

Stěžovateli v předmětné věci jsou rodiče zmizelé Madeleine McCann, dle kterých byla jejich dcera obětí únosu. Vyšetřováním, v průběhu kterého byli podezřelými a posléze též obviněnými i stěžovatelé, byl v Portugalsku pověřen G. A. Po několika kontroverzních prohlášeních pro tisk však byl z vyšetřování odvolán. Státní zastupitelství nakonec rozhodlo, že neexistují důkazy, které by nasvědčovaly, že se stěžovatelé dopustili trestného činu. V červenci 2008 vydal G. A. knihu s názvem „Maddie, pravda o lži“, v níž popisoval a komentoval průběh vyšetřování až do doby, kdy byl z případu odvolán. V předmluvě, kromě jiného, uvádí, že účelem knihy je přispět k odhalení pravdy, aby bylo konečně učiněno zadost spravedlnosti ve věci známé jako případ Maddie. Mezi závěry G. A., které v knize popisuje, patří, že dítě stěžovatelů zemřelo na pokoji, kde byli stěžovatelé ubytováni, a že současně došlo k předstírání jejího únosu. Dále, že stěžovatelé se pravděpodobně podíleli na ukrytí těla své dcery, jejíž smrt mohla být důsledkem nehody, a že existují důkazy o zanedbávání péče o děti a jejich bezpečnosti ze strany rodičů. Při uvedení knihy G. A. tyto teze zopakoval též pro tisk. Později byla kniha zpracována do stejnojmenného dokumentárního filmu, který byl následně dále distribuován. Před odvysíláním dokumentu televize kromě dalšího odkázala na předlohu a uvedla, že rodiče Maddie danou verzi odmítají a nadále tvrdí, že došlo k únosu. Rovněž bylo upozorněno na rozhodnutí státního zastupitelství ohledně vyšetřování, jakož i zmíněno, že odvysílání dokumentu si neklade za cíl ukázat na viníka, což je v kompetenci soudní moci.

V návaznosti na uvedené stěžovatelé jednak podali návrh na vydání předběžného opatření zejména s cílem stažení knihy a dokumentu a zákazu jejich další distribuce. Poté podali žaloby v civilním řízení proti autorovi knihy, vydavateli, produkční společnosti, která dokument natočila a televiznímu kanálu, který dokument odvysílal. Stěžovatelé však nebyli před portugalskými soudy úspěšní. Vnitrostátní soudy identifikovaly proti sobě stojící zájmy, a to právo stěžovatelů na ochranu jejich dobré pověsti a právo G. A. na svobodu projevu, přičemž uvedly, že daná práva jsou zaručena čl. 8 a 10 Úmluvy. Různé úrovně soudní soustavy, zvláště Nejvyšší soud, se pak s odkazy na rozhodnutí Soudu zabývaly jejich vyvažováním. Nejvyšší soud dospěl ve svých rozhodnutích k závěru, že nedošlo k nezákonnému zásahu do práva stěžovatelů na dobrou pověst. Dále též upozornil, že tvrzení G. A. byla obsažena již v policejní zprávě, která je součástí vyšetřovacího spisu, k němuž byl tisku umožněn přístup. Taktéž konstatoval, že dotčená tvrzení byla široce komentována a diskutována a představují předmět veřejného zájmu a že stěžovatele, kteří úmyslně usilovali o medializaci, je nezbytné považovat za veřejně známé osoby, v důsledku čehož jsou podrobeny pečlivějšímu sledování ze strany veřejnosti.

Soud se věcí zabýval primárně z pohledu čl. 8 Úmluvy, tedy práva na respektování soukromého a rodinného života. Připomněl, že mezi relevantní kritéria pro vyvažování práva na respektování soukromého života a práva na svobodu projevu patří následující: (i) příspěvek k diskusi ve veřejném zájmu, (ii) známost dotčené osoby, (iii) předmět sdělení, (iv) předchozí jednání dotčené osoby, (v) obsah, forma a následky zveřejněných výroků a případně (vi) okolnosti věci. Za situace, kdy vnitrostátní orgány provedou vyvažování v souladu s těmito kritérii, musí existovat závažný důvod pro nahrazení názoru vnitrostátních soudů názorem Soudu. Současně Soud připomněl, že při posuzování napadených sdělení je nezbytné rozlišovat mezi skutkovými tvrzeními a hodnotovými soudy, jejichž pravdivost nelze prokázat, ale pro které musí zároveň existovat dostatečný skutkový základ.

Soud konstatoval, že vnitrostátní soudy správně identifikovaly rovnocenné zájmy, a to právo G. A. na svobodu projevu a na zastávání názorů na jedné straně a právo stěžovatelů na ochranu jejich dobré pověsti na druhé straně.

žovatelů na respektování jejich pověsti, které souvisí s jejich právem na presumpci neviny, na straně druhé. Dospěly přitom k závěru, že práva G. A. by měla mít přednost před právy stěžovatelů. Vnitrostátní soudy provedly i vyvážení těchto proti sobě stojících zájmů. Soud se tedy dále zabýval tím, zda vyvažování proběhlo v souladu s kritérii plynoucími z jeho judikatury.

Kniha G. A., související dokument a rozhovor se týkaly diskuze ve veřejném zájmu, což dokládá i rozsáhlá medializace věci na národní a mezinárodní úrovni. Co se týče předchozího jednání stěžovatelů a míry jejich známosti, Soud konstatoval, že i když vyhledáváním médií chtěli stěžovatelé napomoci nalezení své dcery, díky svému působení získali určitou proslulost a stali se veřejně známými osobami. V důsledku toho nevyhnutelně a vědomě vystavili svá slova a činy kritice ze strany veřejnosti. Zároveň však Soud připomněl, že pouhá skutečnost, že osoba dříve spolupracovala s tiskem, není způsobila zbit danou osobu veškeré ochrany. Za daných okolností je tedy nezbytné určit, zda byly překročeny meze přípustné kritiky. Soud dále uvedl, že informace obsažené v knize, dokumentu a rozhovoru pocházely z vyšetřovacího trestního spisu, který byl veřejně přístupný.

Posléze se Soud vyjádřil k obsahu a dopadu namítaných sdělení. Podle něj představují hodnotové soudy, které měly dostatečný skutkový základ v podobě skutečností zjištěných v průběhu vyšetřování dostupných veřejnosti. Teorii G. A. se navíc v průběhu trestního vyšetřování zabývaly orgány činné v trestním řízení, což vedlo i k obvinění stěžovatelů. Trestní věc navíc vzbudila intenzivní zájem veřejnosti a vyvolala značnou diskusi a polemiku. Jak poznamenaly vnitrostátní soudy, sporné výroky byly nepochybně součástí diskuze ve veřejném zájmu a verze G. A. byla jednou z několika teorií. Soud taktéž uvedl, že pokud by byla kniha zveřejněna před rozhodnutím o zastavení trestního stíhání, mohly by předmětné výroky potenciálně narušit právo stěžovatelů na presumpci neviny zaručené čl. 6 odst. 2 Úmluvy tím, že by předjímalý posouzení skutkového stavu vyšetřujícími orgány. Avšak vzhledem k tomu, že dané výroky byly učiněny až po zastavení stíhání, je

v sázce ochrana dobré pověsti stěžovatelů zaručené čl. 8 Úmluvy a důvěra veřejnosti ve fungování soudnictví. Za předpokladu, že by byla pověst stěžovatelů skutečně poškozena, nestalo se tak v důsledku teorie G. A., nýbrž v důsledku podezření vedoucích k jejich vyšetřování ze strany vnitrostátních orgánů. Předmětné informace se do povědomí veřejnosti dostaly ještě předtím, než byl vyšetřovací spis zpřístupněn médiím a než byla vydána dotčená kniha. Ta byla vydána tři dny po zastavení trestního stíhání, což znamená, že byla napsána a vytištěna ještě v průběhu vyšetřování. I když mohl G. A. preventivně přidat poznámku informující čtenáře o výsledku trestního řízení, daná skutečnost sama o sobě nemohla prokázat jeho zlou víru. Odvysílaný dokument navíc takovou informací obsahoval. Stěžovatelé ve své mediální kampani pokračovali i po vydání knihy. Zejména spolupracovali na dokumentárním pořadu o zmizení své dcery a nadále poskytovali rozhovory mezinárodním médiím. Ačkoli Soud vyjádřil pochopení pro hněv, úzkost a utrpení stěžovatelů, nezdá se, že by kniha nebo odvysílání dokumentárního filmu měly vážný dopad na sociální vazby stěžovatelů nebo na jejich legitimní a pokračující snahu najít svou dceru.

Soud vzal do úvahy i zvláštní okolnosti projednávané věci. Přípustil, že předmětná tvrzení vycházela z důkladné znalosti spisu, kterou měl G. A. v důsledku svého předchozího působení. Vnitrostátní orgány dokonce zvažovaly, zda G. A. neporušil povinnost mlčenlivosti. Předmětný obsah však byl veřejnosti již znám vzhledem k rozsáhlé medializaci a skutečnosti, že vyšetřovací spis byl po ukončení vyšetřování zpřístupněn veřejnosti. Napadené výroky tak představovaly teorii G. A. k vysoce sledovanému případu, který byl již široce diskutován. Navíc z ničeho neplynulo, že by byl G. A. motivován osobní záští vůči stěžovatelům. S ohledem na konkrétní okolnosti věci by tak rozhodnutí v neprospěch G. A. mělo odstrašující účinek na svobodu projevu v souvislosti s otázkami veřejného zájmu.

Lívia Ivánková

Zdroj

Rozsudek ze dne 8. 9. 2022 ve věci P. H. proti Slovensku, č. 37574/19

Porušení práva na život dle čl. 2 Úmluvy v jeho procedurální i hmotněprávní větví při pádu stěžovatelky z okna na policejní stanici

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Evropský soud pro lidská práva ve věci P. H. proti Slovensku rozhodl, že došlo k porušení stěžovatelčina práva na život dle čl. 2 Úmluvy v jeho procedurální i hmotněprávní větví. Dle Soudu došlo k porušení procedurální větve čl. 2 kvůli nedostatečně účinnému vyšetření předmětné události a k porušení materiální větve tím, že příslušné orgány nepřijaly základní preventivní opatření k minimalizování rizika, kterými v daném případě měla být kontrola zamčení okna strážícím policistou či strážení stěžovatelky v prostorách toalety osobou stejného pohlaví.

Stěžovatelkou byla 16letá dívka romského původu trpící lehkou mentální retardací, která byla chycena při činu krádeže v obchodním centru na Slovensku. Stěžovatelka se k činu doznala a z policejní databáze bylo zjištěno, že se u ní jedná o recidivu tohoto činu. Policie následně převezla stěžovatelku na místní policejní stanici za účelem provedení procedurálních kroků ve vztahu k dané věci. Stěžovatelka tvrdila, že byla údajně v policejním autě slovně a fyzicky napadena policisty A. a B., kteří ji v autě doprovázeli. Dle jejího tvrzení ji měli častovat urážkami směřujícími na její romský původ a dát jí facku. Policisté toto její tvrzení vyvraceli s odkazem na záznam v deníku okresní policie ze směny předmětné hlídky a na záznam z daného dne.

Po příjezdu na policejní stanici nařídil dozorující státní zástupce, že má být stěžovatelka propuštěna ihned po vyplnění nezbytné dokumentace, o čemž byla stěžovatelka okamžitě informována. Stěžovatelka potřebovala použít toaletu, na kterou ji doprovodil policista A. Ten se otočil zády ke dveřím, aby na ni počkal, jelikož nepředpokládal její útěk vzhledem k tomu, že byla informována o propuštění a do té doby s policisty spolupracovala. Následoval pád stěžovatelky z otevřeného okna, jehož následkem stěžovatelka utrpěla polytrauma, měla pohmožděné obě plíce a byla v lékařsky navozeném spánku po dobu zhruba měsíce. Z nemocnice byla propuštěna více než po měsíci, k jejímu uzdravení nebyl potřebný chirurgický zákrok a postačovala konzervativní léčba. Po propuštění však trpěla kvantitativní poruchou vědomí, mírnou kognitivní

poruchou a retrogradní amnézií. Stěžovatelka sice trpěla ztrátou paměti ohledně událostí, které se odehrály na policejní stanici, vzpomněla si však na napadení policisty v autě.

Státní zástupce rozdělil incidenty do dvou samostatných řízení. První řízení se zabývalo možným nedbalostním nesplněním povinnosti policie strážit stěžovatelku, důsledkem kterého byl její pád z okna. Druhé řízení se pak zabývalo podezřením ze zneužití pravomoci úřední osoby ve vztahu k obviněním stěžovatelky z verbálního a fyzického napadení v policejním autě. V prvním řízení naznal státní zástupce, že neexistují důvody pro trestní stíhání policisty, přesto však existuje nedbalostní nesplnění povinnosti policisty strážit stěžovatelku, která byla následně řešena jakožto kárný přestupek. V tomto řízení neměla stěžovatelka status oběti, nýbrž pouze svědka. Stěžovatelka nebyla informována o vývoji řízení, například jí ani nebyl zaslán výsledek kárného řízení proti policistovi A., kterému byla uložena sankce jednorázové 5 % srážky z platu. Taktéž nebyla brána v potaz stěžovatelčina žádost, aby bylo provedeno, zdali verbální a fyzické napadení její osoby policisty nemohlo být důvodem pro její vyskočení z okna. Druhé samostatné řízení pro podezření ze zneužití pravomoci úřední osoby bylo zastaveno pro neexistenci podezření z protiprávního jednání, jelikož se tvrzení stěžovatelky zdála nepravděpodobná vzhledem k okolnostem případu. Toto rozhodnutí bylo stěžovatelce doručeno a ona vůči němu nepodala předběžné odvolání. Přesto však opakovaně žádala státní zastupitelství o přezkum vyšetřujícího orgánu, uvádějíc, že vyšetřovatelé pouze podpořili verzi policistů bez toho, aby vyslechli stěžovatelčina bratra, zaobírali se možnými rasovými motivy policistů a zjišťovali od expertů, zdali je možné, aby si pamatovala pouze některé relevantní okamžiky. Tyto stěžovatelčiny žádosti však nebyly vzaty v potaz.

Stěžovatelka se ve věci taktéž obrátila na Ústavní soud mimo jiné pro porušení čl. 2 (právo na život), čl. 3 (zákaz mučení), čl. 13 (právo na účinné opravné prostředky) a čl. 14 (zákaz diskriminace) Úmluvy. Ústavní soud naznal, že je její stížnost zjevně neopodstatněná, a proto nepřijatelná. Stěžovatelka se taktéž obrátila na úřad slovenského om-

budsmana, dle jehož vyjádření taktéž nedošlo k porušení stěžovatelčinych práv.

Soud naznal, že jak incident v policejním autě, tak ten na policejní stanici jsou propojené, a proto je nutno na ně nahlížet uceleně a dohromady. Soud konstatoval, že považuje obvinění stěžovatelky ze špatného zacházení za zjevně nepodložená a nedostatečně věrohodná, a tudíž nevyžadovala účinné vyšetřování odděleně od případného vyšetřování stížnosti pro potřeby čl. 2 Úmluvy. Soud shledal část stížnosti pro porušení čl. 3 Úmluvy za údajné špatné zacházení se stěžovatelkou policisty nepřijatelnou.

Naopak část stížnosti zabývající se odpovědností státu za stěžovatelčina zranění pádem z okna již dle něj přípustná byla. Soud naznal, že incident, při němž stěžovatelka vypadla z okna, spadá pod věcnou působnost čl. 2 Úmluvy, přičemž zopakoval závěr ze své dřívější judikatury o tom, že čl. 2 Úmluvy může být aplikován i v případech, kdy nedojde k úmrtí, avšak stěžovatelův život se ocitne ve vážném nebezpečí. Pokud oběť přežila, a pokud není tvrzen žádný úmysl ji usmrtit, kritérii pro posouzení stížnosti podle čl. 2 jsou zaprvé to, zda se osoba stala obětí činnosti, ať už veřejné nebo soukromé, která svou povahou vystavila její život skutečnému a bezprostřednímu nebezpečí, a zadruhé to, zda utrpěla zranění, která se jeví jako život ohrožující. V potaz mohou být brány také jiné faktory, jako například to, že uniknutí smrti bylo čistě náhodné nebo že byla oběť nakažena potenciálně smrtelnou nemocí. Soud naznal, že v tomto případě neexistoval náznak přítomnosti úmyslu usmrtit stěžovatelku a že závažnost stěžovatelčinych zranění byla snížena pouze na základě štěstí. Taktéž dle něj došlo k naplnění podmínky vyčerpání všech vnitrostátních opravných prostředků.

Ve svém právním posouzení věci se Soud zabýval nejprve procedurální a následně hmotněprávní větví čl. 2 Úmluvy. Soud připomněl obecné principy judikované v rozhodnutí Fanziyeva proti Rusku [1], konkrétně pak skutečnost, že čl. 2 Úmluvy je jedním z jejích nejdůležitějších ustanovení a že spolu s čl. 3 zakotvuje základní hodnoty demokratického společenství Rady Evropy. Ustanovení čl. 2 nejenomže ukládá státům povinnost zdržet se úmyslného odnětí života nebo použití síly nepřiměřené legitimním cílům uvedeným v písmenech a) až c) druhého odstavce tohoto ustanovení, ale také povinnost přijmout vhodná opatření k ochraně životů osob, které spadají pod jejich jurisdikci. Článek 2 taktéž implicitně vyjadřuje povinnost existence určité formy přiměřeného a účinného úředního vyšetřování v případech podezřelého úmrtí jednotlivců, jehož účelem je zajistit účinnou implementaci vnitrostátních zákonů na ochranu života a které má být schopné zjistit okolnosti, za nichž k incidentu došlo, a vede k identifikaci a potrestání odpovědných osob.

Soud naznal, že došlo k porušení procedurální větve čl. 2 Úmluvy. Při argumentaci zohlednil několik aspektů. Ani v jednom ze dvou samostatných vyšetřování nebyl brán v potaz druhý, skutečný či tvrzený, incident, který, jak se zdá, příslušné orgány vědomě ignorovaly. Soud taktéž konstatoval, že závěry vyšetřování vyplývaly pouze

z tvrzení policistů, a to bez zohlednění jiných důkazních prostředků (výslechu bratra stěžovatelky, výslechu policistky, která prohledávala stěžovatelku po příjezdu atd.) a bez upřesnění některých nesrovnalostí mezi první a pozdější výpovědí policisty A. Při prověřování se orgány soustředily na policistu A. a nezaobíraly se skutečností, že porušení povinnosti mělo za následek pád stěžovatelky. Kvůli tomuto pak stěžovatelka nedisponovala statusem oběti/poškozené, nýbrž pouze statusem svědka, a bylo jí tedy upřeno právo aktivně se na řízení podílet, mimo jiné jí nebylo ani doručeno konečné rozhodnutí o kárné odpovědnosti policisty A. Vzhledem k těmto skutečnostem soud dovodil, že vyšetření předmětné události nelze pro účely čl. 2 Úmluvy považovat za účinné, a tedy lze dovodit porušení čl. 2 Úmluvy v jeho procedurální větvi.

Soud taktéž dovodil porušení hmotněprávní větve čl. 2 Úmluvy. I zde začal připomenutím obecných principů z rozhodnutí Fanziyeva proti Rusku, kdy obecně platí, že v případě podezřelých úmrtí osob ve vazbě by měla automaticky vyvstat otázka, zda stát splnil svou povinnost chránit právo této osoby na život. Existuje povinnost přijmout opatření k zabránění ohrožení v případech, kdy orgány v daném momentu věděly nebo musely vědět o existenci skutečného a bezprostředního ohrožení osoby třetí osobou nebo jí samotnou. Avšak i v případech, kdy není prokázáno, že orgány o riziku věděly nebo měly vědět, existují určitá základní opatření, která by policisté a vězeňští pracovníci měli vždy přijmout, aby minimalizovali případné riziko pro ochranu zdraví a blaha zatčené osoby. Dle Soudu v tomto případě nebylo dostatečně prokázáno, že by policejní orgány věděly nebo měly vědět o riziku, že se stěžovatelka pokusí utéct. Soud však dovodil, že měla být přijata určitá základní preventivní opatření ve vztahu k stěžovatelce za účelem minimalizování rizika. Dle Soudu tak stát není zbaven odpovědnosti za stěžovatelčina zranění, i kdyby byla tato zranění způsobena pádem z důvodu jejího pokusu o útěk. Vyšetřování místních orgánů prokázalo, že policista A. nesplnil svou povinnost tím, že se otočil zády ke vchodu od toalet bez zkontrolování toho, jestli je zamčené okno, popř. bez toho, že by stěžovatelka byla strážena v prostoru toalet osobou stejného pohlaví. Tímto umožnil, aby se stěžovatelka pokusila o útěk, což nebylo nijak rozporováno slovenskou vládou. Soud na základě tohoto dospěl k závěru o porušení materiální větve čl. 2 Úmluvy.

Soud zamítl zbývající část stížnosti pro neopodstatněnost, tedy neshledal porušení zákazu diskriminace stanoveného v čl. 14 Úmluvy, kterého se stěžovatelka dovolávala pro údajné diskriminování policisty z důvodu rasy a mentálního postižení. Vzhledem k porušení čl. 2 Úmluvy přiznal Soud stěžovatelce 30 000 EUR jako náhradu nemajetkové újmy a 3 750 EUR za náklady řízení.

Jana Zápotocká

[1] Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 18. 6. 2015, Fanziyeva proti Rusku, č. 41675/08.

Rozsudek ze dne 30. 8. 2022 ve věci Pârvu proti Rumunsku, č. 13326/18

Porušení práva na život dle čl. 2 Úmluvy zastřelením manžele stěžovatelky při policejním zásahu

Úplné znění rozsudku
Tisková zpráva

Soud ve věci Pârvu proti Rumunsku dovedl porušení čl. 2 Úmluvy v jeho hmotněprávní i procedurální větví. Soud sbledal vyšetřování okolností zastřelení manžele stěžovatelky neúčinným, a to především vzhledem k jeho délce, nedostatečné důkladnosti a zjištěným nedostatkům. Mimo jiné měl Soud vážné pochybnosti o okolnostech zjištěných vnitrostátními orgány. Soud naznal, že způsob, jakým policie při zásahu jednala, nesplnil podmínky absolutní nezbytnosti a že naplánování zásahu bylo nepostačující.

Stěžovatelkou byla manželka pana Pârvu, který byl usmrčen při policejním zásahu. Pan Pârvu řídil auto, v němž na místě spolujezdce seděl jeho přítel I. A. S. Auto bylo náhle zepředu i zezadu zataraseno dvěma vozidly bez jakéhokoli označení. Z vozidel vystoupily ozbrojené osoby oblečené jako civilisté, jednalo se však o policisty. I. A. S. následně vypovídal, že v dané chvíli věřil, že jsou napadeni gangem. Dle rumunské vlády vyzvali policisté v civilu pana Pârvu, ať vystoupí z auta, naopak dle jiných svědectví předložených stěžovatelkou začala policie střílet bez varování. Pan Pârvu se snažil autem z místa uprchnout, ale pouze nacouval do jednoho z aut, které mu zatarasily cestu. Policista D. G. otevřel zadní dveře auta, v němž seděl pan Pârvu, a střelil jej zezadu do hlavy. Pan Pârvu zraněním nedlouho poté v nemocnici podlehl. Policisté si bezprostředně po vystřelení na pana Pârvu uvědomili, že není osobou, kterou se snažili zatknout, tou měl být X. hledaný pro vraždu a loupež. Policista D. G. později tvrdil, že spoušť zbraně zmáčkl neúmyslně, protože ruku, v níž zbraň držel, uhodily zadní dveře auta oběti.

Ještě týž den zahájil státní zástupce vyšetřování vedené proti panu Pârvu, aniž by zmínil podrobnosti o okolnostech dané události. Nedlouho po zahájení vyšetřování vedeném proti panu Pârvu bylo zahájeno i vyšetřování incidentu jeho zastřelení policistou D. G. Toto trvalo více než 11 let a v jeho průběhu jej státní zastupitelství pětkrát ukončilo, aby pak bylo na základě čtyř úspěšných odvolání stěžovatelky u soudů posláno zpět k došetření. Vyšetřování ve svém průběhu vykazovalo stěžejní nedostatky, zpočátku nebyli vyslechnuti relevantní svědci, nebyla provedena rekonstrukce události, atd. Druhé rozhodnutí soudu

o odvolání obsahovalo čtyři strany otázek, které bylo ještě nezbytné v rámci vyšetřování objasnit. Tyto však nebyly státním zástupcem ani nadále plně objasněny, a proto došlo k třetímu a čtvrtému úspěšnému odvolání ze strany stěžovatelky. Páté odvolání již úspěšné nebylo, a vyšetřování tak bylo po více než 11 letech ukončeno. Státní zástupce taktéž v průběhu vyšetřování měnil odůvodnění pro ukončení řízení, kdy nejprve měla být střelba policistou D. G. kvalifikována jako nehoda způsobená malým nárazem dveří auta do jeho ruky, následně se mělo jednat o oprávněnou sebeobranu a konečně o kombinaci oprávněné sebeobranu, která spočívala v natáhnutí pistole policistou, a nehody v podobě neúmyslného vystřelení.

Stěžovatelka se dovolávala porušení čl. 2 Úmluvy. Především dle ní nebylo absolutně nezbytné v dané situaci použít smrtících zbraní. Taktéž byl dle ní policejní zásah špatně připraven a veden. Vzhledem k délce vyšetřování smrti jejího manžela a jeho mnohým nedostatkům také namítala nedostatečnou účinnost vyšetřování.

Soud se nejprve zamýšlel nad porušením hmotněprávní větve čl. 2 Úmluvy, konkrétně nad otázkou údajného selhání státních orgánů při ochraně života stěžovatelčina manžela. Připomněl závěry plynoucí ze své dřívější judikatury, kdy jakékoliv použití síly za účelem čl. 2 odst. 2 písm. a)–c) musí splnit podmínku absolutní nezbytnosti za dodržení zásady striktní proporcionality zásahu. Je tak dle něj třeba použít přísnější test nezbytnosti, než jaký se obvykle používá při určování, zda je zásah státu „nezbytný v demokratické společnosti“ podle čl. 8 až 11 Úmluvy. V souladu s touto zásadou pak musí být i vnitrostátní právní úprava a použití střelných zbraní musí předcházet pečlivé posouzení okolností, povahy spáchaného činu a hrozby, kterou osoba představuje.

Soud tedy musel v daném případě posoudit, zda bylo použití síly policistou legitimní a zda byl zásah regulovaný, naplánovaný a organizovaný takovým způsobem, že minimalizoval riziko ztráty života manžela stěžovatelky. Soud nebyl přesvědčen argumenty rumunské vlády o tom, že v daném případě existovalo přímé nebezpečí pro zasahující policisty, ani o závěru, že střelba ze zbraně policistou D. G. byla nehodou. Soud se také domníval, že měla být

v rámci vyšetřování zohledněna skutečnost, že policista D. G. jednal zjevně mimo své pověření, kterým byla pouhá identifikace podezřelého, přičemž zásahu se účastnila i speciální jednotka, jejímž úkolem bylo podezřelého znehybnit. V otázce naplánování zásahu pak Soud shledal, že se jednalo o akci plánovanou, ale stojící na nesprávných informacích v podobě chybné identifikace osoby podezřelé. Tento omyl v identifikaci pak dle Soudu hrál velkou roli při založení odpovědnosti vnitrostátních orgánů za smrt pana Pârvu. Soud taktéž v plánování operace neobjevil žádná opatření, která by měla za cíl uplatnit princip proporcionality a vyhnout se nechtěnému usmrcení. Dále poukazuje i na nejasnost vyplývající z rozporných svědectví ohledně toho, zda byli policisté opravdu identifikovatelní jako příslušníci policejního sboru. Soud také nezjistil, zda vůbec v Rumunsku existuje adekvátní právní úprava chránící osoby před svévolí a zneužitím síly. Naznal tedy, že došlo k porušení čl. 2 Úmluvy v jeho hmotněprávní větvi vzhledem k tomu, že způsob, jakým policie jednala, nebylo možné považovat za „absolutně nezbytný“, především nebyl zásah naplánován tak, aby se případné použití smrtící síly omezilo na minimum.

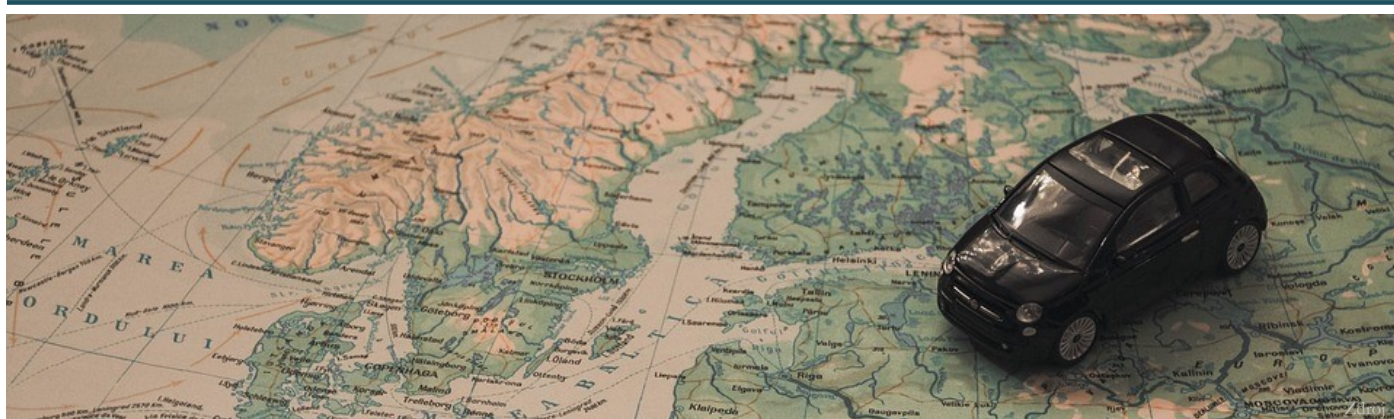
Dále se Soud zabíral porušením procedurální větve čl. 2 Úmluvy, tedy otázkou, zda bylo možné považovat vyšetřování smrti stěžovatelčina manžela za účinné. Soud začal připomenutím základních principů účinného vyšetřování, vycházející ze své dřívější judikatury. Vyšetřování musí být důkladné (o to víc u případů usmrcení úřední osobou), splňovat požadavek rychlosti, má vést ke zjištění relevantních skutečností a vyjasnit, zda bylo použití síly ospravedlnitelné.

Soud konstatoval, že došlo k porušení procedurální větve čl. 2 Úmluvy, jelikož nebyly splněny požadavky účinného vyšetřování vzhledem k jeho délce a nedostatečné důkladnosti. Soud poukázal mimo jiné na skutečnost, že se v průběhu let měnila kvalifikace orgánů, kdy se nejprve mělo jednat o náhodný výstřel, následně o výstřel v sebeobraně a konečně o kombinaci sebeobraně a nehody. Vyšetřování se především vyznačovalo významnými nedostatky, které byly identifikovány již v rozhodnutích rumunských soudů. Taktéž bylo vedeno po více než 11 let, a to se čtyřmi vráceními k došetření po úspěšných odvoláních stěžovatelky. Pouze povrchně se pak vyšetřující orgány zabíraly naplánováním a kontrolou operace. Konkrétně se nedostatečně zabíraly otázkou nezbytnosti a souladu se zákonem zásahu policisty D. G. za přítomnosti speciální jednotky, dále aspektem naplánování opatření za účelem zajištění správné identifikace podezřelého nebo opatření ke zvládnutí situace nejistoty či omylu ohledně identifikace podezřelého.

Vzhledem k porušení čl. 2 Úmluvy přiznal Soud stěžovatelce 65 000 EUR jako náhradu za nemajetkovou újmu a 8 630 EUR na náhradu nákladů řízení. Soud taktéž konstatoval, že Rumunsko by mělo ukončit stav ovlivňující právo jednotlivců na účinné vyšetřování případů použití smrtících zbraní policií s poukazem na svá tři další rozhodnutí v podobných věcech, která skončila neúspěchem Rumunska.

Jana Zápotocká

JUDIKATURA SOUDNÍHO DVORA EVROPSKÉ UNIE

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 14. 7. 2022, CC, C-572/21

Vliv přenesení obvyklého bydliště dítěte v průběhu soudního řízení na příslušnost rozhodovat v kontextu vztahu nařízení Brusel II bis a Haagské úmluvy z roku 1996

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Soudní dvůr v předkládaném rozhodnutí klarifikoval vztah jurisdikčních pravidel nařízení Brusel II bis a Haagské úmluvy z roku 1996. S odkazem na systematicku a kontext tohoto vztahu uzavřel, že pokud v průběhu řízení zabájeného před soudem členského státu na základě čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel II bis dojde ke legálnímu přenesení obvyklého bydliště dítěte do třetího státu, který je smluvním státem Haagské úmluvy z roku 1996, nezachovává si soud členského státu svou příslušnost rozhodovat v dané věci.

Předmětem sporu v prezentované věci se stala otázka mezinárodní příslušnosti v situaci, kdy dítě do osmi let svého věku žilo a bydlelo výlučně ve Švédsku, avšak od října 2019 začalo navštěvovat školu na území Ruské federace. Otec, domáhaje se svěřeni dítěte do své výlučné péče, podal v prosinci 2019 předmětný návrh k místně příslušnému švédskému soudu. Matka dítěte však namítla nepřislušnost švédského soudu, když tvrdila, že dítě již nabylo obvyklé bydliště na území Ruské federace. Námitka matky byla soudem prvního stupně zamítnuta, přičemž i odvolací soud potvrdil příslušnost švédských soudů, neboť měl za to, že v době zahájení řízení mělo dítě obvyklý pobyt ve Švédsku.

Posléze požádala matka dítěte o povolení kasáčního opravného prostředku a domáhala se toho, aby švédský nejvyšší soud položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku týkající se výkladu čl. 61 nařízení Brusel II bis, jenž upravuje vztah tohoto nařízení k Úmluvě o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí (dále jen „Haagská úmluva z roku 1996“ či „Úmluva“). Svou žádost odůvodnila skutečností, že návrh týkající se péče o dítě byl podán před ruskými soudy, které v listopadu 2020 konstatovaly svou příslušnost.

Švédský nejvyšší soud se proto obrátil na Soudní dvůr s otázkou, jejíž podstatou je, zda si soud členského státu,

jehož příslušnost rozhodovat spor ve věci rodičovské zodpovědnosti se zakládá na čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel II bis, zachovává tuto příslušnost i tehdy, pokud bylo obvyklé bydliště dítěte v průběhu řízení legálně přeneseno na území třetího státu, který je smluvním stranou Haagské úmluvy z roku 1996.

Soudní dvůr, vycházející z předpokladu, že skutečně došlo ke změně obvyklého bydliště dítěte, vycházel při zodpovězení položené předběžné otázky z následujících úvah.

Základním jurisdikčním pravidlem nařízení Brusel II bis pro otázky rodičovské zodpovědnosti je čl. 8 odst. 1, jenž pro určení mezinárodní příslušnosti využívá kritérium obvyklého bydliště dítěte. Z hlediska ukotvení tohoto variabilního kritéria v čase přistupuje předmětné ustanovení k posuzování obvyklého bydliště dítěte v okamžiku podání žaloby. Tento přístup je vyjádřením aplikace zásady *perpetuatio fori*, podle níž soud neztrácí svou příslušnost v důsledku pouhé změny místa obvyklého bydliště dítěte v průběhu řízení. Soudní dvůr přitom připomněl svou dřívější rozhodovací praxi, z níž plyne, že čl. 8 odst. 1 se nevztahuje výhradně na spory týkající se vztahů mezi členskými státy, nýbrž jej lze aplikovat i na spory týkající se vztahů mezi soudy členského státu a soudy třetího státu [1]. V rámci předmětného řízení nicméně vyvstala otázka, zda totéž platí v případě, kdy třetí stát, na jehož území se v průběhu řízení legálně přeneslo obvyklé bydliště dítěte, je smluvním státem Úmluvy. Pro zodpovězení této otázky bylo třeba přistoupit k analýze vztahu mezi pramenem unijního práva (nařízením Brusel II bis) na straně jedné a pramenem mezinárodního práva (Haagskou úmluvou z roku 1996) na straně druhé.

Soudní dvůr hodnotil vztah mezi těmito nástroji nejprve na základě znění čl. 8 odst. 1 a zohlednění kontextu čl. 61 písm. a) nařízení Brusel II bis, dle něhož se nařízení použije v případě, že dotčené dítě má obvyklé bydliště na území členského státu EU. V tomto směru spatřuje Soudní dvůr významný prvek ve skutečnosti, že čl. 8 odst. 1 obsahuje

explicitní časovou stabilizaci kritéria obvyklého bydliště dítěte k okamžiku podání žaloby, zatímco čl. 61 písm. a) v této otázce mlčí. Z tohoto mlčení lze dospět k závěru, že ve smyslu čl. 61 písm. a) nařízení Brusel II bis je rozhodující bydliště dítěte v okamžiku, kdy příslušný soud rozhoduje, nikoliv v okamžiku podání žaloby. Proto pokud již v tomto okamžiku není bydliště dítěte na území členského státu, ale na území třetího státu, který je stranou Haagské úmluvy z roku 1996, potom je třeba upřednostnit režim Úmluvy. Tento výklad dává Soudní dvůr rovněž do kontextu ustanovení čl. 61 písm. b), jenž upravuje vztah nařízení Brusel II bis k Haagské úmluvě z roku 1996 v otázce uznávání a výkonu soudních rozhodnutí. Dle tohoto ustanovení se aplikuje nařízení, pokud bylo rozhodnutí vydáno soudem jiného členského státu, i pokud má dotčené dítě obvyklé bydliště na území třetího státu, který je smluvní stranou Úmluvy.

Tento výklad podporuje i zájem na dodržování sjednaných mezinárodněprávních závazků, které plynou pro členské státy z jejich pozice smluvních států Haagské úmluvy z roku 1996.

Soudní dvůr v tomto směru upozornil zejména na čl. 5 Úmluvy. Ten ve svém prvním odstavci nejprve stanoví pravomoc orgánům smluvního státu obvyklého bydliště dítěte. Odstavec druhý poté opouští zásadu *perpetuatio fori*, když v případě změny obvyklého bydliště dítěte do jiného smluvního státu stanoví pravomoc orgánů tohoto nového státu. Tento princip Úmluvy byl postaven do kontextu

čl. 52 odst. 3 Úmluvy, dle něhož dohody, které budou uzavřeny jedním nebo více smluvními státy o věcech upravených touto Úmluvou, nemají mít vliv na použití ustanovení této Úmluvy ve vztahu těchto států k jiným smluvním státům. Pokud tedy Úmluva připouští obecně sjednaní odchýlné úpravy mezi několika smluvními státy, potom by tato úprava neměla negativně dopadat na „třetí“ smluvní státy Úmluvy, vůči nimž by se tyto státy mohly zprostit svých závazků a oslabit tak dosahování cílů Úmluvy.

V kontextu všeho výše uvedeného proto Soudní dvůr rozhodl, že soud členského státu si nezachovává příslušnost k rozhodnutí sporu ve věci rodičovské zodpovědnosti na základě čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel II bis, pokud v průběhu řízení dojde k legálnímu přenesení obvyklého bydliště dotčeného dítěte na území třetího státu, který je smluvní stranou Haagské úmluvy z roku 1996.

Tímto rozhodnutím byla zodpovězena jedna z vysoce praktických otázek, která může v kontextu narůstající mobility mezinárodních rodin předcházet celé řadě potenciálních sporů o příslušnost. Důležité současně je, že prezentované řešení sleduje zachování nejlepšího zájmu dítěte, neboť ten je koncipován jako elementární zásada obou posuzovaných pramenů.

Patrik Provazník

[1] Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 17. 10. 2018, UD proti XB, C-393/18 PPU.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 8. 9. 2022, IRnova AB, C-399/21 K otázce aplikace čl. 24 odst. 4 nařízení Brusel I bis

Úplné znění rozsudku

V projednávané věci dospěl Soudní dvůr k závěru, že čl. 24 odst. 4 nařízení Brusel I bis [1] se nepoužije na spor, jehož cílem je v rámci žaloby založené na údajném postavení vynálezce nebo spoluvynálezce určit, zda je určitá osoba nositelem práva k vynálezům uvedeným v přihláškách patentů podaných a v patentech udělených ve třetích zemích.

V původním řízení se jednalo o spor mezi dvěma švédskými společnostmi podnikajícími v oblasti infračervených technologií. Společnost IRnova AB (dále jako „IRnova“) podala žalobu ke švédskému soudu pro průmyslové vlast-

nictví a obchod (dále jako „prvostupňový soud“) proti společnosti FLIR Systems AB (dále jako „FLIR“), v rámci níž se domáhala určení, že se může mimo jiné dovolávat legitimního práva k vynálezům uvedeným v evropských, amerických a čínských patentových přihláškách podaných FLIR, jakož i k americkým patentům vydaným FLIR na základě podaných přihlášek. Dle IRnovy byly vynálezy dílem jejího zaměstnance, tudíž jako jeho zaměstnavatel byla majitelkou dotčených vynálezů ona.

Co se týče evropských patentových přihlášek, prvostupňový soud potvrdil svou příslušnost. Ve vztahu ke zbylým žalobním bodům však dospěl k závěru, že k jejich projed-

nání není příslušný. Své závěry odůvodnil tím, že žaloba týkající se určení vynálezce má spojitost se zápisem a platností patentů spadajících do působnosti čl. 24 bodu 4 nařízení Brusel I bis zakládajícího nepřislusnost švédských soudů. Proti rozhodnutí o nepřislusnosti podala IRnova odvolání. Odvolací soud ve Stockholmu se následně rozhodl řízení přerušit a obrátit se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou.

Úkolem Soudního dvora v anotovaném rozhodnutí bylo odpovědět na otázku ohledně výkladu čl. 24 bodu 4 nařízení Brusel I bis, konkrétně zda se tento článek použije na spor, jehož cílem je v rámci žaloby založené na údajném postavení vynálezce nebo spoluvynálezce určit, zda je určitá osoba nositelem práva k vynálezům uvedeným v přihláškách patentů podaných a v patentech udělených ve třetích zemích.

Soudní dvůr na úvod poznamenal, že jediný mezinárodní prvek v projednávané věci představuje skutečnost, že se spor týká mimo jiné přihlášek patentů a patentů udělených ve třetích zemích (tj. Číně a Spojených státech amerických). Posuzoval tak, zda je za situace, kdy se mezinárodní prvek nachází na území třetí země, dána působnost nařízení Brusel I bis, jehož aplikace je podmíněna existencí mezinárodního prvku. S odkazem na svou dřívější judikaturu konstatoval, že ač tento prvek nejčastěji vyplývá z bydliště či sídla žalovaného, může vyplývat též z předmětu sporu. Nařízení Brusel I bis tak na projednávaný spor dopadá.

Ve vztahu k aplikovatelnosti čl. 24 bodu 4 Soudní dvůr poznamenal, že z jeho znění plyne, že výlučná příslusnost pro řízení, jejichž předmětem je zápis nebo platnost patentů, přísluší pouze soudům členského státu, na jehož území bylo požádáno o jejich udělení nebo zápis [2]. Jelikož v projednávané věci byly přihlášky podány a patenty uděleny ve třetích zemích, nelze tento článek na projednávaný spor aplikovat, když takovou situaci neupravuje.

Soudní dvůr dále upozornil, že předmětný spor nelze považovat za spor „jehož předmětem je zápis nebo platnost patentů“ ve smyslu čl. 24 bodu 4. Není tak nezbytné, aby jeho projednání bylo vyhrazeno soudům majícím blízko k rejstříkům, jakožto soudům nejpočetnějším k rozhodování o případech, ve kterých je zpochybněna platnost práva, existence jeho udělení nebo zápisu. Dle ustálené judikatury Soudního dvora představuje spor, „jehož předmětem je zápis nebo platnost patentů“, samostatný pojem, který musí být ve všech členských státech používán jednotně. Jelikož je účastníkům účinkem zvláštního pravidla příslusnosti upraveného v čl. 24 bodu 4 ode-

jmuta možnost volby soudu, musí být toto pravidlo vykládáno restriktivně. Již v minulosti Soudní dvůr judikoval, že na spor, který se týká pouze otázky, kdo je nositelem práva k patentu nebo zda byl někdo právem zapsán jako majitel ochranné známky, se pravidlo výlučné příslusnosti dle čl. 24 bodu 4 nařízení Brusel I bis nevztahuje, jelikož takové otázky nemají zpravidla blízkou souvislost s místem zápisu práva.

Soudní dvůr také zdůraznil, že spor v původním řízení se týká otázky, zda FLIR musí být považována za nositele práva k dotčeným vynálezům nebo jejich části. Tato otázka se tedy netýká přihlášky práva duševního vlastnictví nebo tohoto práva jako takového, ale jejich předmětu.

Určení vynálezce je nutno odlišit od otázky existence podání patentové přihlášky, udělení patentu či platnosti takového podání. Domněnku předkládajícího soudu, že neexistence práva k vynálezu může představovat důvod neplatnosti přihlášky, označil Soudní dvůr za irrelevantní, pokud jde o příslusnost rozhodovat spory týkající se určení vynálezce.

Otázka identifikace vynálezce se rovněž liší od otázky platnosti uděleného patentu, jelikož tato není předmětem sporu v původním řízení. I kdyby v rámci identifikace došlo ke zkoumání nároků na patentovou přihlášku či patent, tento přezkum by se netýkal jeho patentovatelnosti. Článek 24 bod 4 nařízení Brusel I bis by nebylo nutno aplikovat ani za situace, že by přezkum nároků mohl být proveden ve světle hmotného patentového práva země, na jejímž území byla přihláška podána či patent udělen. Spor ohledně porušení patentu zahrnuje analýzu rozsahu ochrany poskytované patentem s ohledem na patentové právo země, na jejímž území byl udělen. Soudní dvůr již v minulosti judikoval, že při absenci požadované blízké souvislosti s místem zápisu práva duševního vlastnictví spor spadá do obecné příslusnosti soudů členského státu, na jehož území má žalovaný bydliště nebo sídlo.

S ohledem na výše uvedené Soudní dvůr tedy na položenou otázku odpověděl negativně, tedy v dané věci vyloučil aplikaci čl. 24 bodu 4 nařízení Brusel I bis.

Anna Skrášková

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012, o příslusnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

[2] Nebo kde byly uděleny nebo zapsány či platí za udělené nebo zapsané.

Rozsudek velkého senátu Soudního dvora Evropské unie ze dne 20. 6. 2022, London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association Limited, C-700/20

Soudní rozhodnutí přebírající znění rozhodčího nálezu a jeho postavení ve vztahu k důvodům pro odepření uznání cizího rozhodnutí

Úplné znění rozsudku

Tisková zpráva

Velký senát Soudního dvora dospěl v partikulárních okolnostech anglického práva a v kontextu nařízení Brusel I k závěru, že soudní rozhodnutí přebírající znění rozhodčího nálezu může představovat „rozhodnutí“ ve smyslu odpíracího důvodu neslučitelnosti s cizím rozhodnutím, avšak tento závěr podmínil dodržením základních cílů a zásad, na nichž nařízení Brusel I spočívá. Současně potvrdil svou dřívější rozhodovací praxi, že nelze odmítnout uznání cizího rozhodnutí pro rozpor s veřejným pořádkem, pokud se tento rozpor zakládá na porušení překážky věci pravomocně rozsuzené a na neslučitelnosti rozhodnutí.

Předmětný spor vyvstal jako jeden z důsledků havárie tankeru Prestige u pobřeží Španělska v roce 2002. Ekologická katastrofa způsobená únikem tisíců tun těžkého topného oleje dala vzniknout celé řadě vlekých trestněprávních i občanskoprávních řízení. Pro účely této anotace se zaměřujeme pouze na občanskoprávní rovinu s tím, že pro řešení tohoto případu je nutno sledovat dvě procesní linie.

První z nich představuje zahájení trestního řízení ve Španělsku, v jehož rámci bylo podáno několik občanskoprávních žalob, mj. ze strany Španělska proti pojistiteli odpovědnosti vlastníků podle pojistné smlouvy, a to na základě přímé žaloby ve smyslu čl. 177 španělského trestního zákoníku. Druhá dějová linie byla započata 16. 1. 2012, kdy London P&I Club (dále jen „Club“), pojistitel odpovědnosti vlastníků, inicioval v Londýně rozhodčí řízení, jímž se dožadoval určení, že Španělsko je povinno uplatnit své nároky v rámci tohoto řízení a že Club nelze shledat odpovědným. Základem tohoto řízení přitom byla rozhodčí doložka uzavřená mezi Clubem a vlastníky Prestige.

Vzneseným nárokům bylo o rok později vyhověno, když byl 13. 2. 2013 vydán rozhodčí nález ve prospěch Clubu. Ten následně v březnu 2013 přikročil k postupu ve smyslu čl. 66 Arbitration Act 1996, dle něhož lze vydaný rozhodčí nález se svolením soudu vykonat stejným způsobem jako rozsudek soudu. Pro případ udělení svolení umožňuje předmětný zákon vydat soudní rozhodnutí ve znění rozhodčího nálezu. Tomuto návrhu bylo navzdory nesouhla-

su a vzneseným námitkám ze strany Španělska dne 22. 10. 2013 vyhověno, výkon rozhodčího nálezu byl povolen a byl vydán rozsudek přebírající znění rozhodčího nálezu.

Mezitím španělský nejvyšší soud rozhodl tak, že občanskoprávní odpovědnost za způsobené škody nesou velitel i vlastníci plavidla, jakož i Club s odkazem na vnitrostátní ustanovení čl. 117 španělského trestního zákoníku. Následným usnesením o výkonu rozhodnutí byly stanoveny konkrétní částky, které mohl každý navrhovatel požadovat. Na základě tohoto usnesení byl 25. 3. 2019 podán návrh na uznání tohoto rozhodnutí ve Spojeném království. Proti vyhovujícímu usnesení podal Club odvolání, v němž namítal, s odkazem na čl. 34 odst. 3 nařízení Brusel I, jeho neslučitelnost s dříve vydaným rozsudkem přebírajícím znění rozhodčího nálezu vydaného ve Spojeném království. Současně byl tvrzen zjevný rozpor s veřejným pořádkem ve smyslu čl. 34 odst. 1 nařízení Brusel I, jenž byl spatřován ve skutečnosti, že uznáním a výkonem španělského rozhodnutí by došlo k porušení zásady *rei iudicatae*.

Předkládající soud za těchto okolností předložil Soudnímu dvoru tři předběžné otázky, z nichž první dvě byly hodnoceny společně, proto je i zde uvádíme při zachování jejich smyslu jako jeden aspekt anotovaného rozhodnutí.

Podstatou těchto společně hodnocených otázek bylo, zda rozsudek vydaný soudem členského státu, jenž přebírá, v souladu s vnitrostátní právní úpravou, znění rozhodčího nálezu, může představovat rozhodnutí ve smyslu odpíracího důvodu uznání dle čl. 34 odst. 3 nařízení Brusel I, tedy v situaci, kdy je cizí rozhodnutí neslučitelné s dřívějším rozhodnutím vydaným v dožádaném členském státě.

Při zodpovězení této otázky Soudní dvůr konstatoval, s oporou v bodě 12 současně účinného nařízení Brusel I bis [1], že rozsudek přejímající znění rozhodčího nálezu spadá do rámce negativního vymezení věcné působnosti tohoto nařízení, proto nelze umožnit pohyb takového rozhodnutí v soudním prostoru Unie na základě zde zakotveného režimu pro uznávání cizích rozhodnutí. Tento závěr nicméně dle Soudního dvora nebrání tomu, aby bylo mož-

né takový rozsudek považovat za „rozhodnutí“ ve smyslu čl. 34 odst. 3 nařízení Brusel I.

Soudní dvůr v této souvislosti připomněl, že účelem odpíracího důvodu dle čl. 34 odst. 3 nařízení Brusel I je ochrana integrity vnitrostátního právního a společenského řádu dožádaného členského státu před obecnou povinností uznávat cizí rozhodnutí. Proto je třeba dle Soudního dvora v první řadě vnímat vymezení pojmu „rozhodnutí“ ve smyslu čl. 32 nařízení Brusel I široce jako každé rozhodnutí vydané soudem členského státu bez ohledu na obsah předmětného rozhodnutí, pokud bylo nebo mohlo být za různých podmínek předmětem kontradiktorního řízení v členském státě původu. K zajištění ochrany integrity rovněž připomněl svou dřívější rozhodovací praxi, v níž se vyslovil, že vyloučení určité oblasti z věcné působnosti nařízení nebrání tomu, aby rozhodnutí spadající do této oblasti mohlo představovat důvod pro odepření uznání ve smyslu čl. 34 odst. 3 nařízení Brusel I [2].

Soudní dvůr nicméně tento závěr podmínil požadavkem na zachování základních ustanovení a cílů tohoto nařízení. Cíli právní úpravy se přitom rozumí zásady, na nichž spočívá soudní spolupráce ve věcech občanských v rámci Unie. Soudní dvůr v kontextu řešeného případu vyzdvihuje zejména zásadu volného pohybu rozhodnutí, předvídatelnosti, právní jistoty, minimalizace rizika souběžných rozhodnutí, jakož i zásadu vzájemné důvěry ve výkon spravedlnosti.

Právě vzájemná důvěra byla akcentována jako základní zásada pro ustanovení upravující postup uznání a výkonu cizích rozhodnutí v režimu nařízení Brusel I. Protože se však tato neuplatní na rozhodčí nálezy ani na soudní rozhodnutí přebírající jejich znění, může mít dle Soudního dvora takové rozhodnutí účinky ve smyslu čl. 34 odst. 3 nařízení Brusel I pouze tehdy, pokud to nebrání právu na účinnou právní ochranu ve smyslu čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie a umožňuje dosažení cílů volného pohybu soudních rozhodnutí ve věcech občanských.

Při zohlednění skutkových okolností projednávané věci nicméně Soudní dvůr konstatoval, že obsah rozhodčího nálezu nemohl být předmětem soudního rozhodnutí v režimu nařízení Brusel I, aniž by byla porušena dvě základní pravidla, na nichž toto nařízení spočívá. Prvním z těchto pravidel je relativní účinek rozhodčí doložky obsažené v pojistné smlouvě, spočívající ve skutečnosti, že tato doložka nemůže zavazovat poškozeného a bránit mu tak v uplatnění svých nároků proti pojistiteli před soudy příslušnými na základě jurisdikčních pravidel nařízení. V opačném postupu shledává Soudní dvůr porušení zásady ochrany poškozených vůči dotčenému pojistiteli. Druhým pravidlem je minimalizace rizika souběžných řízení, která se projevuje v ustanoveních upravujících překážku litispendence. V tomto směru Soudní dvůr připomněl, že v okamžiku zahájení rozhodčího řízení již probíhalo řízení v téže věci mezi týmiž stranami před španělskými soudy.

S ohledem na výše uvedené Soudní dvůr konstatoval, že příslušelo soudu, kterému byla předložena žádost o vydání

rozsudku přejímajícího obsah rozhodčího nálezu, aby zkoumal soulad svého postupu s pravidly nařízení, která je třeba vnímat ve světle základních zásad a cílů, jež ztělesňuje. Pokud by takové rozhodnutí nemohlo být přijato soudem samotným bez porušení základních ustanovení a cílů nařízení Brusel I, nelze jej dle Soudního dvora vnímat jako „rozhodnutí“ ve smyslu odpíracího důvodu dle čl. 34 odst. 3 nařízení Brusel I.

Pro případ negativní odpovědi na první dvě otázky byla dále vznesena otázka, zda lze odmítnout uznat a vykonat cizí rozhodnutí pro rozpor s veřejným pořádkem dle čl. 34 odst. 1 nařízení Brusel I, jestliže cizí rozhodnutí porušuje zásadu překážky věci pravomocně rozsouzené ve vztahu k rozhodnutí vydanému v dožádaném členském státě, pokud toto nelze uplatnit jako „rozhodnutí“ pro účely čl. 34 odst. 3 nařízení Brusel I.

V této souvislosti Soudní dvůr nejprve konstatoval, že důvody pro odepření uznání cizího rozhodnutí je třeba vykládat striktně, neboť se jedná o taxativně stanovené výjimky z obecného principu uznávání soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních. Současně připomněl, že je třeba vnímat vazby mezi jednotlivými odpíracími důvody, tedy ve zkoumaném případě mezi rozparem s veřejným pořádkem a neslučitelností rozhodnutí. Cílem unijního zákonodárce totiž bylo upravit otázku překážky věci pravomocně rozsouzené a otázku slučitelnosti rozhodnutí taxativně prostřednictvím čl. 34 odst. 3 a 4 nařízení Brusel I jako specifických důvodů pro odepření uznání. Těmito důvody se proto vyčerpává jakýkoliv prostor pro uplatnění rozporu s veřejným pořádkem, pokud se jedná o tyto otázky.

Soudní dvůr v kontextu řešeného případu uzavřel, že v případě, kdy bylo vydáno rozhodnutí přebírající znění rozhodčího nálezu v rozporu se základními zásadami a cíli nařízení, v důsledku čehož nemůže představovat „rozhodnutí“ ve smyslu odpíracího důvodu dle čl. 34 odst. 3, nelze uznání cizího rozhodnutí odmítnout z důvodu rozporu s veřejným pořádkem na základě toho, že toto cizí rozhodnutí nerespektuje zásadu překážky věci pravomocně rozsouzené.

Předkládaný rozsudek Soudního dvora byl možností, jak klarifikovat dosud ne zcela vyjasněný vztah mezi nařízením a rozhodcím řízením, otázkou vyloučenou z věcné působnosti již od dob Bruselské úmluvy. Soudní dvůr nicméně využil nepříliš vhodně formulovaných předběžných otázek a vydal tak partikulárně orientovaný rozsudek, kterým se vyhnul řešení otázky systematického vztahu mezi těmito procesy. Patrné je to například u poslední položené otázky, kdy namísto již řešeného problému využít veřejného pořádku jako ochrany zásady *rei indicatae* v případě neslučitelných rozhodnutí mohla být předkládaným soudem vhodněji předložena otázka, jak se vypořádat s neslučitelností rozhodnutí s rozhodcím nálezem jako takovým.

Z výše podaných závěrů Soudního dvora je rovněž patrné, že k dosažení prezentovaných závěrů bylo třeba přistoupit

k jisté dávce argumentační ekvilibristiky. Připomeňme například, že v rozsudku ve věci *Liberato* [3] Soudní dvůr uzavřel, že porušení pravidel týkajících se překážky litispendence není samo o sobě důvodem pro odmítnutí uznání takového rozhodnutí. V předkládaném rozhodnutí nicméně Soudní dvůr konstatoval postavení těchto pravidel jako základních pilířů nařízení, jejichž nezohlednění anglickým soudem bylo jedním z důvodů pro vyloučení vydaného rozhodnutí z režimu čl. 34 odst. 3 nařízení Brusel I. Předkládané rozhodnutí tak sice zodpovědělo tři předběžné otázky předkládajícího soudu, avšak za sebou zanechalo řadu nejasností a dalších otázek, na jejichž objasnění budeme muset i nadále čekat.

Patrik Provazník

[1] Možnost opírat se o preambuli nařízení, které z hlediska své časové působnosti nemohlo dopadat na posuzovaný spor, vychází ze vztahu sukcese pravidel upravujících mezinárodní příslušnost a otázky uznání a výkonu cizích rozhodnutí na ose Bruselská úmluva – Nařízení Brusel I – Nařízení Brusel I bis a z konstantní judikatury Soudního dvora, dle které platí výklad podaný v souvislosti s ustanoveními jednoho předpisu rovněž pro ustanovení těchto ostatních předpisů, lze-li tato ustanovení považovat za rovnocenná.

[2] Rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 4. 2. 1988, Horst Ludwig Martin Hoffmann proti Adelheid Krieg, 145/86.

[3] Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. 1. 2019, Stefano Liberato proti Luminitě Luise Grigorescu, C-386/17.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 20. 9. 2022, *SpaceNet a Telekom Deutschland*, C-793/19 a C-794/19

Plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů za účelem boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti

Úplné znění rozsudku

Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 20. 9. 2022 ve spojených věcech C-793/19 a C-794/19 potvrdil, že výklad čl. 15 odst. 1 směrnice 2002/58/ES [1] (dále jako „Směrnice“) ve spojení s články 7, 8 a 11 a čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie brání vnitrostátním legislativním opatřením preventivně stanovujícím plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů za účelem boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti.

Skutkový stav v původním řízení

V původním správním řízení napadly dvě německé společnosti, *SpaceNet* a *Telekom Deutschland*, slučitelnost německé vnitrostátní právní úpravy vymezující povinnost uchovávat provozní a lokalizační údaje svých zákazníků, mimo jiné za účelem stíhání zvláště závažné trestné činnosti, s unijním právem. *SpaceNet* a *Telekom Deutschland* jsou poskytovateli veřejně dostupných služeb internetového připojení, *Telekom Deutschland* pak navíc poskytuje veřejně dostupné telefonní služby. Společnosti konkrétně zpochybňovaly povinnost jim uloženou v ustanovení § 113a odst. 1 ve spojení s § 113b zákona o telekomunikacích (dále jen „TKG“), která měla být v rozporu se Směrnicí. Ve světle předchozí judikatury Soudního dvora dal prvostupňový soud společností za pravdu. Německo

proti tomuto rozhodnutí podalo opravný prostředek.

Dle druhoinstančního soudu (dále jen „předkládající soud“) však rozpor německé právní úpravy s úpravou unijní závisel na výkladu Směrnice, přičemž již existující judikatura Soudního dvora na toto téma nepodávala dostatečné vysvětlení. Úprava v TKG se dle předkládajícího soudu od judikaturou řešených případů lišila v několika aspektech. Jednak se povinnost uchovávat údaje vztahovala na menší množinu údajů. Dále TKG stanovoval výrazně kratší dobu pro uchovávání dat, konkrétně dobu čtyř týdnů u lokalizačních údajů a deseti týdnů u provozních. Dle předkládajícího soudu docházelo vyloučením některých komunikačních prostředků nebo kategorií údajů a omezením doby uchovávání ke značnému snížení rizika vytvoření úplného profilu subjektů údajů. Taktéž dle něj německá právní úprava zaručuje účinnou ochranu uchovávaných údajů před riziky zneužití vzhledem k přísným omezením v souvislosti s přístupem k údajům a jejich ochranou.

Předběžná otázka

Z tohoto důvodu podal předkládající soud předběžnou otázku k SDEU, která cílila především na výklad čl. 15 odst. 1 Směrnice ve spojení s články 6 až 8 a 11, jakož i s čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie

(dále jen „Listina“) a čl. 4 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „SEU“). Ustanovení čl. 15 za daných podmínek, po omezenou dobu a pouze na základě Směrnic stanovných důvodů umožňuje státům přijímat opatření k uchovávání údajů. Ze stanovených důvodů a za stanovených podmínek je možno omezit rozsah práv a povinností zakotvených v čl. 5, čl. 6, čl. 8 odst. 1, 2, 3 a 4 a čl. 9 Směrnice. Podstata otázky směřovala na to, zda čl. 15 Směrnice brání existenci vnitrostátního právního opatření, které s některými výjimkami ukládá poskytovatelům veřejně dostupných služeb elektronických komunikací pro účely uvedené v čl. 15 odst. 1 Směrnice, především za účelem stíhání závažných trestných činů nebo odvrácení konkrétního nebezpečí pro národní bezpečnost, plošné a nerozlišující uchovávání zásadních provozních a lokalizačních údajů koncových uživatelů těchto služeb. To za stanovení doby uchovávání údajů pouze v délce několika týdnů a pravidel, která měla zajistit účinnou ochranu uchovávaných údajů před riziky zneužití a neoprávněným přístupem k nim.

Odpověď na předběžnou otázku

Odpovědi na tuto otázku potvrdil Soudní dvůr svou předchozí judikaturou. Výklad čl. 15 odst. 1 Směrnice ve spojení s články 7, 8 a 11 a čl. 52 odst. 1 Listiny brání vnitrostátním legislativním opatřením preventivně stanovujícím plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů za účelem boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti.

Naproti tomu unijní právo nebrání vnitrostátním legislativním opatřením:

- k provádění plošného a nerozlišujícího uchovávání provozních a lokalizačních údajů za účelem zajištění národní bezpečnosti, a to v případě závažného ohrožení národní bezpečnosti daného členského státu, které se jeví jako skutečné a aktuální nebo předvídatelné. Podmínkou je existence možnosti efektivního přezkumu soudem nebo nezávislým správním orgánem a platnost opatření pouze na dobu nezbytně nutnou s možností prodloužení;
- stanovujícím cílené uchovávání provozních a lokalizačních údajů za účelem zajištění národní bezpečnosti, boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti, které je na základě objektivních a nediskriminačních kritérií vymezeno kategoriemi dotčených osob nebo prostřednictvím zeměpisného kritéria, na dobu nezbytně nutnou s možností prodloužení;
- stanovujícím plošné a nerozlišující uchovávání IP adres přidělených zdroji připojení po nezbytně nutnou dobu, a to za účelem zajištění národní bezpečnosti, boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti;
- stanovujícím plošné a nerozlišující uchovávání údajů o totožnosti uživatelů prostředků elektronické komunikace za účelem zajištění národní bezpečnosti, boje proti trestné činnosti a veřejné bezpečnosti;
- stanovujícím možnost přikázat rozhodnutím příslušného orgánu poskytovatelům služeb elektronických komunikací,

aby po určenou dobu prováděli urychlené uchování provozních a lokalizačních údajů, jimiž disponují, a to za podmínky existence účinného soudního přezkumu.

Taková vnitrostátní opatření musí při uchovávání dotčených údajů ještě dodržet související hmotněprávní a procesní podmínky za pomoci jasných a přesných pravidel a subjekty údajů musí mít k dispozici účinné záruky proti riziku zneužití.

Z argumentace Soudního dvora

Soudní dvůr ve své argumentaci nejprve připomenul zásady vyplývající z předchozí judikatury. Mimo jiné upozornil na zásadu důvěrného charakteru elektronických sdělení a s nimi souvisejících provozních údajů. Z ní vyplývá zákaz uchovávat tato sdělení a tyto údaje bez souhlasu uživatele adresovaný v zásadě všem. Soudní dvůr taktéž poukazuje na skutečnost, že čl. 15 Směrnice, na jehož základě lze přijmout opatření omezující rozsah práv a povinností v čl. 5, 6 a 9 Směrnice, vyplývajících ze zásad důvěrnosti sdělení a zákazu uchovávání, představuje výjimku z pravidla. Jako takové musí být ustanovení ve světle ustálené judikatury vykládáno restriktivně. Toto opatření taktéž musí být v souladu se zásadou proporcionality a se základními právy zaručenými Listinou.

Výčet cílů dle čl. 15 odst. 1 Směrnice, pro něž lze omezit práva v čl. 5, 6 a 9 Směrnice, je výčtem taxativním. Mezi těmito cíli panuje hierarchie, přičemž na jejím pomyslném vrcholu stojí zájem ochrany národní bezpečnosti. Za účelem zajištění národní bezpečnosti tak unijní právo nebrání legislativním opatřením, které přikazují poskytovatelům služeb elektronických komunikací, aby prováděli plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů. Podmínkou je jednak možnost účinného přezkumu soudem nebo nezávislým správním orgánem a poté skutečnost, že se jedná o situaci závažného ohrožení národní bezpečnosti členského státu, které se jeví jako skutečné a aktuální nebo předvídatelné.

Za použití zásady proporcionality lze cílem prevence, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů odůvodnit závažný zásah do základních práv, kterým uchovávání provozních a lokalizačních údajů je, pouze bojem proti závažné trestné činnosti a předcházením závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti. Cíl prevence, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů odůvodňuje pouze zásahy do základních práv nezávažné povahy. Přesto však ani cíl boje proti závažné trestné činnosti neospravedlňuje opatření ukládající plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů, jelikož toto překračuje meze nezbytnosti, a není tak v demokratické společnosti odůvodněné. Unijní úprava však nebrání legislativním opatřením zmíněným výše v tomto textu.

S ohledem na původní řízení ve vztahu k opatření stanovujícím plošné a nerozlišující uchovávání většiny provozních a lokalizačních údajů na dobu několika týdnů se musel Soudní dvůr nejprve vypořádat s argumentem německé vlády, která tvrdila, že v ustanoveních TKG se jedná

o cílené, nikoli plošné a nerozlišující, uchovávání provozních a lokalizačních údajů, které je, jak již zmíněno, za splnění podmínek a pro účely boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti v souladu s unijní úpravou.

Tuto argumentaci Soudní dvůr odmítl. TKG totiž v rámci poskytování telefonních služeb stanovuje povinnost uchovávat široký soubor provozních a lokalizačních údajů, které umožňují vyvodit velmi přesné závěry o soukromém životě subjektů údajů a vytvořit jejich profil. Povinnost uchovávání údajů dle TKG se navíc týká téměř všech uživatelů telekomunikačních služeb v Německu, mimo jiné jsou uchovávány i údaje uživatelů, na něž se vztahuje profesní mlčenlivost, jako jsou advokáti, lékaři a novináři. Uchovávání údajů se tak dotýká téměř celé populace Německa, přičemž se většina subjektů nenachází v situaci, která by mohla vést k trestnímu stíhání.

Soudní dvůr dále uznává, že čtyř, potažmo desetitýdenní doba uchovávání údajů dle německého TKG je opravdu podstatně kratší než doby stanovené vnitrostátními právními předpisy, které Soudní dvůr dříve posuzoval. I tato kratší doba však umožňuje vyvodit přesné závěry o soukromém životě osob, jejichž údaje jsou uchovávány, a vytvořit jejich profil. Z tohoto důvodu představuje plošné a nerozlišující uchovávání údajů i přes tuto kratší dobu

závažný zásah do práv subjektů údajů, a tedy není možné jej ospravedlnit za účelem boje proti závažné trestné činnosti.

Záruky s cílem chránit uchovávané údaje před riziky zneužití a před jakýmkoli protiprávním přístupem stanovené německou vnitrostátní právní úpravou je třeba vnímat ve světle toho, že uchovávání údajů a přístup k nim představují dva samostatné zásahy do základních práv, které tím pádem požadují samostatná odůvodnění. Vnitrostátní předpisy dodržující podmínky v oblasti přístupu k uchovávaným údajům nemohou zhojit závažný zásah do práv souvisejících se samotným uchováváním těchto údajů.

Jana Zápotocká

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. 7. 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích).

MONITORING LITERATURE

System evropského práva

- Michael Dougan: The primacy of Union law over incompatible national measures: Beyond disapplication and towards a remedy of nullity? *Common Market Law Review*, Volume 59, Issue 5.
- Leandro Mancano: A theory of justice? Securing the normative foundations of EU criminal law through an integrated approach to independence. *European Law Journal*, 17. 10. 2022.
- Nicoletta Rangone: Improving consultation to ensure the European Union's democratic legitimacy: From traditional procedural requirements to behavioural insights. *European Law Journal*, 6. 10. 2022.

Evropské civilní právo

- Charlotte Spierings: Testing the Unfairness of Interest Rate Amendment Clauses in Revolving Consumer Loans. *European Review of Private Law*, Volume 30, Issue 4.
- Marta Infantino: Big Data Analytics, Insurtech and Consumer Contracts: A European Appraisal. *European Review of Private Law*, Volume 30, Issue 4.
- Zuzana Limbergová: Směrnice o digitálním obsahu a jejich implementace v právním řádu ČR. *Revue pro právo a technologie*, roč. 13, č. 25.
- Jan Brodec, Kateřina Holečková: Mezinárodní právo soukromé a právo nekalé soutěže. *Právní rozhledy*, 17/2002.

Evropské trestní právo

- Adriano Martufi: Effective judicial protection and the European arrest warrant: Navigating between procedural autonomy and mutual trust. *Common Market Law Review*, Volume 59, Issue 5.
- Pedro Caeiro: Constitution and development of the European Union's penal jurisdiction: Responsibility, self-reference and attribution. *European Law Journal*, 13. 10. 2022.

Jan Bena

Příspěvky nejsou oficiálními vyjádřeními Nejvyššího soudu.

© Nejvyšší soud, ISSN 2464-8531

3/2022
BULLETIN

NEJVYŠŠÍ SOUD
ODDĚLENÍ ANALYTIKY
A SROVNÁVACÍHO PRÁVA